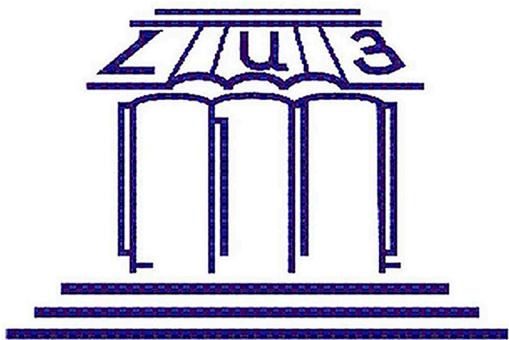

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց
Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ՀԿԿ (Բ) ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ՅԵՐԿՐԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵՅԻ ԱՊՄԲ

Ա Ս Ֆ Խ Հ ՆՈՐ ԵՏԱՊՈՒՄ

ՆՅՈՒԹԵՐ ԶԵԿՈՒՑԱՆՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ՝ ԸՍՏ ՀԿԿ (Բ) ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՅԱՆ
ՅԵՐԿՐԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵՅԻ ՆՈՅԵՄԲԵՐՑԱՆ ՊԼԵՆՈՒՄԻ ՀԱՇՎԵՀԱՐԴԱՐԻ
ՅԵՎ ԸՍՏ ՀԿԿ (Բ) ԿԵՆՏԿՈՄԻ ԴԻՐԵԿՏԻՎԻ՝ ԱՆԴՐԿ. ՅԵՐԿՐԱՅԻՆ ԿՈ-
ՄԻՏԵՅԻ ՀԵՏԱԳԱ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ.

1514

9(47.92)

Ա-11

ԶԱԿԿՆԻԳԱ

2(47.92)

4-11

Հ.Լ. (Բ) Սնդրկովկասյան Յերկային Կոմիտեի Ա.ԳՄԲ

Ա Ս Թ Խ Հ

ՆՈՐ ԵՏԱՊՈՒՄ

1009
38836

9971

ՆՅՈՒԹԵՐ ԶԵԿՈՒՑԱՆՈՂՆԵՐԻ ՀԱՄԱՐ՝ ԸՍՏ 244 (Բ) ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՅԱՆ
ՅԵՐԿՐԱՑԻՆ ԿՈՄԻՏԵՅԻ ՆՈՑԵՄԲԵՐՑԱՆ ՊԼԵՆՈՒՄԻ ՀԱՇՎԵԶԱՐԳԱՐԻ
ՑԵԿ ԸՍՏ 244 (Բ) ԿԵՆՏԿՈՍԻ ԴԻՐԵԿՏԻՎԻ՝ ԱՆԴՐԿ. ՅԵՐԿՐԱՑԻՆ ԿՈ-
ՄԻՏԵՅԻ ՀԵՏԱԳԱ ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ.

2004

2012

Հ.Լ.Կ.Ն.Դ.Ա.

1. Նոր հառապ ԱՍՖԽՀ զարգացման մեջ . . .	42
II. Նոր խնդիրներ տնտեսական շինարարության բնագավառում . . .	7
III. Սոցիալիստական շինարարության նոր խնդիրները ԱՍՖԽ Հանրապետության մեջ և կադրերի հարցը . . .	21
IV. Նոր խնդիրներ կուսակցական աշխատանքի բնագավառում. Անդրկովկասյան Յերկրային Կոմիտեյի ղեկավար ղերի ամրապնդման անհրաժեշտությունը . . .	28
V. Նոր խնդիրներ պրոֆշարժման բնագավառում . . .	36
VI. Նոր խնդիրներ խորհրդային ապարատի ուսցիտնալացման բնագավառում . . .	39
VII. Պայքար ՀԿԿ (բ) Կենտկոմի և Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի վճիռներն իրագործելու համար . . .	5
VIII. ՀԿԿ (բ) Կենտկոմի և Անդրկ. Յերկրային Կոմիտեյի վճիռների իրագործման պայմանները . . .	53

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ.

1. ՀԿԿ (բ) Կենտկոմի ղերեկտիվը ՀԿԿ (բ) Անդրկ. Յերկրային Կոմիտեյի հետագա աշխատանքի մասին . . .
2. ՀԿԿ (բ) Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի պլենումի բանաձևը ՀԿԿ (բ) Կենտկոմի ղերեկտիվի մասին յեղած զեկուցման առթիվ . . .

I. ՆՈՐ ԵՑԵՊ ԸՍԹԻՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԵՋ.

1. ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ԱՌԱՋԻՆ ՇՐՋԱՆՈՒՄ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍ-ԾԱՆ ՖԵՐԵՐԱՅԻԱՆ ԽԱՂԱՅ ԱՌԱՎԵԼԱՊԵՍ ՔԱՂԱՔԱ-ԿԱՆ ԴԵՐ.

Համամիութենական Կոմժոնիստական Կուսակցության (բ) Կենտկոմի ղերեկտիվը Անդրկովկասյան Յերկրային Կոմիտեյի հետագա աշխատանքի մասին և Անդրկովկասյան Յերկրային Կոմիտեյի նոյեմբերյան պլենումի վճիռները նշանակալից են դարձնում իրենց մով Անդրկովկասյան Սոց. Ֆեդ. Խորհրդ. Հանրապետության մուտքը իր զարգացման նոր ետապը: Այդ վրճիռները բնորոշվում են սոցիալիստական շինարարության ամբողջ ընթացքով Անդրկովկասյան Ֆեդերացիայի հանրապետություններում և ամբողջապես ու լիովին համապատասխանում են Անդրկովկասի, վորպես Խորհրդային Միության միասնական տնտեսության մի մասի, սոցիալիստական վերակառուցման:

Յուր զարգացման առաջին ետապում Անդրկովկասյան Ֆեդերացիան խաղաց, գլխավորապես, քաղաքական դեր: Նրա նպատակը հանդիսանում եր ամենից առաջ ա'յն, վոր ամրապնդե պրոլետարիատի ղեկտատուրան Անդրկովկասում և ապահովե աղգային խաղաղությունն ու Անդրկովկասի ժողովուրդների համապործակցությունը:

Այդ խնդիրները պարզորոշ արտահայտութիւն գտան Լենինի հայտնի նամակում՝ ուղղված Վրաստանի, Աբրբեջանի, Հայաստանի, Դաղստանի և Լեռնային հանրապետութիւնների կոմմունիստներին:

«Յեւ հույս ունիմ» — գրում էր Լենինը, — «վոր նրանց (խորհրդային հանրապետութիւններին—լսմբ.) սերտ միութիւնը կստեղծե ազգային խաղաղության նմուշը, վոր տեսնված չե բուրժուազիայի որով և անհնարին է բուրժուական հասարակարգում: Բայց վորքան էլ կարենոր լինի խաղաղութիւնը կովկասի բանվորներին ու գյուղացիներին միջև, սակայն ավելի ևս կարենոր է պահել ու զարգացնել խորհրդ. իշխանութիւնը, վորպես անցումն դեպի սոցիալիզմը»: (Լենին, հատ. XVIII, մասն 1, էջ 200):

Իր գոյութեան յոթը տարվա ընթացքում ԱՍՖՍՀ փայլուն կերպով իրագործել է այդ խնդիրները: Յեթե մինչև խորհրդայնացումը այստեղ տեղի եյին ունենում անվերջ, հյուժող ազգային յերկպառակութիւններ, վորոնք պաշտպանվում ու հրահրվում եյին ինչպես ցարական կառավարութեան, այնպես էլ ազգայնական կուսակցութիւնների (մուսավաթականների, դաշնակների, մենչևիկների) կողմից, ապա խորհրդային իշխանութեան որով, արդեն յոթը տարվա ընթացքում, Անդրկովկասը ցույց է տալիս վորջ աշխարհին՝ առաջ իրար թշնամի ժողովուրդների հաստատուն միութեան նմուշը և նրանց համերաշխ ընկերարական աշխատանքը՝ իրենց տնտեսութեան և կուլտուրայի սոցիալիստական զարգացման վերաբերմամբ, վորը հասել է չտեսնված չափերի ու թափի:

2. ՆԵՐԿԱՅՈՒՄՍ ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՂԸ ԳՐԱՎՈՒՄ ԵՆ ԱՆԴՐԿՈՎԿԱՍՅԱՆ ՖԵԴԵՐԱՑԻԱՅԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԵՐԸ:

Անդրկովկասի ժողովուրդների պետական միացման անհրաժեշտութիւնը՝ հակառակ ինչպես պրոլետարիատի դասակարգային թշնամիների, այնպես և մեր սեփական շարքերից յեւած ոպպորտունիստների («ուկլոնիզմ») բանարկութիւնների՝ ապացուցված է հենց իրական կյանքով:

Ներկայումս Անդրկովկասյան ֆեդերացիան թևակոխում է իր զարգացման նոր շրջան, յերբ առաջին տեղը գրավում է անդրկովկասյան ժողովուրդների միացման տնտեսական նշանակութիւնը, յերբ, ա՛յլ խոսքով, պրոլետարիատի դիկտատուրայի և ազգամիջյան խաղութեան ամրապնդումն Ա.Ս.Ֆ.Ս.Հ. մեջ իմաստ ունի միայն, վորպես Ա.Ս.Ֆ.Ս.Հ. միասնական ամբողջի տնտեսութեան ամենաակտիվ զարգացման ու սոցիալիստական վերելքի հիման վրա:

Անհրաժեշտ է վերականգնել կուսակցական, խորհրդային, տնտեսական և արհեստակցական կազմակերպութիւնների աշխատանքի վորջ սիստեմը, հարմարեցնելով այն (աշխատանքի սիստեմը) Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի սոցիալիստական շինարարութեան պահանջներին, իրեն մի տնտեսական ու քաղաքական ամբողջի, վորը մտնում է Միութեան սոցիալիստական տնտեսութեան միասնական սիստեմի մեջ, վորպես նրա որդանական մասը:

«Ժողովրդական տնտեսութեան վերականգնման շրջանի, արդյունագործութեան զարգացման, գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերականգնման

բարդ խնդիրները անհրաժեշտաբար պահանջում են Անդրկովկասյան Ֆեդերացիայի կուսակցական և խորհրդային որդանների ղեկավար դերի վճռական ուժեղացումը: Անդրկովկասյան Ֆեդերացիայի որդանները, վորոնք առաջին շրջանում առավելապես խաղում եյին քաղաքական դեր, ապահովում Անդրկովկասյան ազգային հարնապետությունների հաջող դարգացումը, պրոլետարիաի դիկտատուրայի և ազգային խաղաղության ամրապնդումը, պետք ե ներկա շրջանում իրենց ջանքերը կենտրոնացնեն տնտեսական սոցիալիստական շինարարության վրա ազգային հանրապետություններում, նրանց ինդուստրացման, դյուղատնտեսության տեխնիկական և սոցիալիական վերակառուցման վրա» (ՀԿԿ (բ) Կենտկոմի բանաձևից):

II. ՆՈՐ ԽՆԳԻՐՆԵՐ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՓԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՐՈՒՄ.

1. ԱՍՖԻՀ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՄԻՔԱՆԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐՆ ԱՆՑՅԱԼ ՇՐՋԱՆՈՒՄ.

Սորհրդային իշխանության գոյության տարիները ընթացքում Անդրկովկասի ժողովրդական տնտեսությունը հասել ե նշանակալից հաջողությունների:

Բանվոր դասակարգը և դյուղացիության աշխատավոր մասսաները՝ լենինյան կուսակցության ղեկավարության ներքո՝ հաջողությամբ վերականգնեցին իմպերիալիստական և քաղաքացիական պատերազմից քայքայված ժողովրդական տնտեսությունը, կանգնեցին տնտեսական և կուլտուրական հետամնացության (ցարական կառավարության դադութային քաղաքականության հետևանքները) լիակատար վերացման ճամբի վրա և ձեռնամուխ յեղան վճռելու արդյունադործության ու դյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման խնդիրները:

ա) Արդյունագործությունը.

Անդրկ. Սոց. Ֆեդ. Սոր. Հանրապետության արդյունագործության մեջ այսպես կոչված վերականգնման շրջանն ընդհանուր առմամբ նույնիսկ փոքր ինչ ավելի առաջ եր անցած, քան թե ամբողջ ՍՄՄ Հանրա-

պետութեան մեջ: Շնորհիվ մեր կուսակցութեան ազգային քաղաքականութեան, կուսակցութեան, վորն իրեն նպատակ էր դրել ամենակարճ պատմական ժամկետում վերացնել Միութեան ազգութեան տնտեսական և կուլտուրական անհավասարութիւնը, այլ և շնորհիվ հենց արդյունադործութեան աննշան չափերի, արդեն 1925-26 թվականի սկզբներին, այսինքն մեկուկեսից յերկու տարի ավելի առաջ, քան ամբողջ Միութեան մեջ, ԱՍՖՍ Հանրապետութ. մեջ հիմնականում վերականգնված էին բուրժուազիայից «ժառանգած» դործարանները, և սկսվեց նոր արդյունադործական ձեռնարկութիւնների շինարարութիւնը:

Ահա թե ինչպես էր աճում յուրաքանչյուրամյա ներդրումների չափը ԱՍՖՍ Հանրապետութիւնների արդյունադործական շինարարութեան մեջ.

1923/24 թ.	1 միլ ուսբլի
1924/25 թ.	2 » »
1925/26 թ.	8,9 » »
1926/27 թ.	16,4 » »
1927/28 թ.	22,2 » »
1928/29 թ.	28,9 » »
1929/30 թ. մոտավորապես	50 » »

Արդյունքը յեղավ այն, վոր սկսած 1925—26 թվականից, հնգամյակի սկզբում, այսինքն 1928—29 թվականին, արդյունադործութեան հիմնական ֆոնդերը (առանց Աղնեֆի և Չխատուրի մարզանցի) մեծացել են ավելի, քան չորս անգամ:

Այդ նշանակալից ներդրումները թույլ տվին ուժեղ կերպով զարգացնելու շինարարութիւնը և տեխնիկական ու կազմակերպչականորեն վերակառուցել նախկին

ձեռնարկութիւնները: Այդ բոլորի հետևանքը յեղավ արդյունադործական արտադրութեան արագ աճումը: ԱՍՖՍ Հանրապետութեան արդյունադործութեան ընդհանուր արտադրանքն աճում է ավելի արագ, քան վողջ միութեան մեջ և անչափ ավելի արագ, քան մինչպատերազմյան ժամանակ:

Ահա այն թվերը, վորոնք բնութագրում են Անդրկովկասի արդյունադործութեան աճման թափը ցարական շրջանում և խորհրդային իշխանութեան որով.

12 տարվա ընթացքում 1900 թվականից մինչև 1912 թ. Անդրկովկասի արդյունադործութեան ընդհանուր արտադրանքը աճել է 52 տոկոսով (առանց նախկին արտադրութեան. յեթե վերջինս էլ հաշվենք, ապա 52 տոկոսով):

Վերջին չորս տարվա ընթացքում ԱՍՖՍ Հանրապետութեան արդյունադործութեան ընդհանուր արտադրանքը (առանց Աղնեֆի) աճել է հետևյալ կերպով.

1926/27 թ.	18,1 %
1927/28 »	16,9 %
1928/29 »	24,2 %
1929/30 » (յենթադրաբար) . .	64,4 %

Այդպիսով՝ 1929—30 թ. մի տարվա ընթացքում, խորհրդային իշխանութեան որով, Անդրկովկասի արդյունադործութեան ընդհանուր արտադրանքը կմեծանա ավելի, քան ցարական կառավարութեան որով 12 տարվա ընթացքում (53 տոկ. և 64,4 տոկոս):

Հետևյալ փոքր աղյուսակը բնութագրում է ամբողջ ՍՍՄ Հանրապետութեան և ԱՍՖՍ Հանրապետութեան արդյունադործութեան դարգացման թափը վերջին յերկու տարվա ընթացքում:

	ՍՍՄՀ	ԱՍՖՈ
1928/29 թ.	23,40 ⁰ / ₀	24,20 ⁰ / ₀
1929/30 » (յենթադրաբար). 32,00 ⁰ / ₀		64,40 ⁰ / ₀

Անդրկովկասի — նախկին ցարական «ծայրերկրամասի» — արդյունագործական ուժը խորհրդային իշխանության որով ամուսն է նշանակալից չափով ավելի, քան վաղ ՍՍՄՀ արդյունագործական ուժը. ուրիշ խոսքով՝ կուսակցութ. վնիդները կատարելու համար՝ վերացվում է փաստացի տնտեսական անհավասարությունը Անդրկովկասի և Միության առաջավոր հանրապետությունների միջև:

բ) Գյուղատնտեսությունը.

Նշանակալից չափով, բայց համեմատաբար ավելի թույլ հաջողություններ մենք պիտի նշենք նաև գյուղատնտեսության բնագավառում, թեև ցանքերի տարածությունը մեզանում գերազանցել է մինչպատերազմյան չափերից:

Ըստ տարիների՝ ցանքերի տարածության աճումն Անդրկովկասում հետևյալ պատկերն ունի.

1912/14 թ.	2.019	հազար գա
1927 թ.	2.139,7	» »
1928 թ.	2.160,1	» »
1929 թ.	2.733,0	» »
1930 թ.	2.413,5	» »

Աճում է, թեպետ և անբավարար, գյուղատնտեսության բերքը: 1929 թ. հատիկային և բակլայանման բույսերի բերքի աճումը կազմում էր 1,1 տոկոս, բամբակինը՝ 14,8 տոկոս: 1930 թվականին յենթադրվում

է առաջինների վերաբերմամբ բերքն ավելացնել 6 տոկոսով, յենթադրվում է վերաբերմամբ՝ 16,8 տոկոս:

Ցեղջյուռավոր խոշոր անասունների քանակը 1929 թ. ընթացքում ավելացել է 3,5 տոկոսով: Ընթացիկ 1930 թվակ. յենթադրվում է նույնպիսի աճումն:

Գյուղատնտեսության ընդհանուր արտադրանքը 1928-29 թվականին կազմում էր 569,5 միլիոն ռուբլի, վոր նշանակում է նախորդ տարվա համեմատությամբ 10,1 տոկոսով աճումն. ընթացիկ 1929-30 թ. սպասվում է հետագա աճումն 5,1 տոկոսով: Զուգընթացաբար տեղի յե ունենում գյուղատնտեսության ապրանքայնության աճումն: 1928-29 թվականին դա վորոշվում էր 26,8 տոկոսով, 1929-30 թ. կկազմե 28,2 տոկոս:

Առայժմ միանգամայն անբավարար պիտի ճանաչենք արդյունքը՝ գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման բնագավառում: Անցյալ տարի կոլտնտեսությունների տոկոսը 1,4-ից հասավ մինչև 3,6-ի. կոլտնտեսությունների տեսակարար կշիռը ցանքերի տարածությամբ մեծացավ 0,9-ից մինչև 2,6 տոկոս:

Այդ բոլոր հաջողությունները Անդրկովկասի թե՛ արդյունագործության, թե՛ գյուղատնտեսության զարգացման մեջ հնարավոր դարձան միայն շնորհիվ կուսակցության գլխավոր գծի և լենինյան աղբյուրին քաղաքականության կիրառմանը՝ ԱՍՖՈ Հանրապետության վերաբերմամբ, շնորհիվ ինքնակառավարման Միության բանվորների ոգնության և Անդրկովկասի հանրապետությունների բանվոր դասակարգի ու աշխատավորների միացյալ ջանքերի:

2. ՀԵՐԹԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ.

Ներկայումս մեր առջև ծագած են խիստ կարևոր խնդիրներ հետագա սոցիալիստական շինարարության բնագավառում:

Ընթացիկ հնգամյակի շրջանում ահադին թափուկ դարգանալու յե՝ Անդրկովկասը դյուղաանտեսական-արդյունադործականից արդյունադործական-դյուղատնտեսական-ռայոնի վերածելու պրոցեսը: Հիմնական ներդրումների դումարը 5 տարվա ընթացքում կկազմի 2.619,4 միլ. ռուբլի, դրանից արդյունադործությունը կհատկացվի 1.152,1 միլ. ռուբլի (այդ թվի մեջ և մտնում Ազնեֆթի վրա ծախսվելիք 852 միլ. ռուբլին) և դյուղատնտեսությունը՝ 416,1 միլ. ռուբլի:

Հանրապետական արդյունադործության ընդհանուր արտադրանքը պետք է ավելանա 262 տոկոսով, իսկ դյուղատնտեսության ընդհանուր արտադրանքը՝ 68,8 տոկոսով (բույսերի մշակության վերաբերմամբ 70,9 տոկոսով և անասնաբուծության վերաբերմամբ՝ 61,1 տոկոսով): Հատիկային կուլտուրայի վերաբերմամբ բերքը պետք է ավելանա 20 տոկ., բամբակի վերաբերմամբ՝ 70 տոկոսով:

Ցանքսային տարածության 18,6 տոկոսը պետք է բռնեն համայնացված ցանքերը: Կուլտնտեսությունների տեսակարար կշիռը բույսերի մշակության ընդհանուր արտադրանքի մեջ կկազմե 27,2 տոկոս, իսկ ապրանքային արտադրանքի մեջ՝ 52 տոկոս:

Այսպես են ընդհանուր դժերով հնգամյա պլանի հիմնական ցուցանիշերը: Ըստ վորում՝ անցյալ տարվա նվաճումները և ստուգիչ թվերն ընթացիկ տարվա

համար վկայում են, Վար հնգամյա պլանի խնդիրները կրագործվեն ավելի կարճ ժամկետի ընթացքում:

3. ԱՍՖԽ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԸՆԴԵՍՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՀԱՋՈՂՈՒԹՅԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ.

Այդ խնդիրների իրականացման անհրաժեշտ պայմանը հանդիսանում է.

1) Կուսակցության գլխավոր գծի անշեղ կիրառումը.

2) Անդրկովկասի բոլոր կուսակցական, տնտեսական և պրոֆիտուրենական որգանների ուշադրության կենտրոնացումը «տնտեսական սոցիալիստական շինարարության վրա ազգային հանրապետություններում, նրանց ինդուստրիացման, դյուղատնտեսությունների կազմակերպման և սոցիալական վերափոխման վրա» [ՀԿԿ (բ) Կենտկոմի՝ ՀԿԿ (բ) Անդրկ. Ցերկր. Կոմիտեյի հետագա աշխատանքի մասին տրված դիրեկտիվը].

3) ԱՍՖԽ Հանրապետության ժողովրդական տնտեսության, վորպես ռայոնի միասնական տնտեսության զարգացումը.

4) Սերտ և որգանական կապ Անդրկովկասի ժողովրդական տնտեսության զարգացման և ՍԽՄ Հանրապետության ժողովրդական տնտեսության զարգացման միջև՝ ամբողջ խորհրդային Միության համար ավելի շահավետ աշխատանքի բաժանման հիման վրա խորհրդային հանրապետությունների միջև.

5) Տնտեսական վարչության և պլանավորման որգանների՝ այստեղից բոլոր կազմակերպչական վերափոխման անհրաժեշտությունը:

4. ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ ԿԱՆՈՆԱՎՈՐՈՂ ՅԵՎ ԿԱՐԳԼ-
ՎՈՐՈՂ ՈՐԳԱՆՆԵՐԻ ՎԵՐԱԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ԱՆՀՐԻ-
ԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ .

ՀԿԿ (Բ) Կենտկոմը տալիս է հետևյալ դիրեկտի-
վը . «Ուժեղացնել Անդրկովկասի ԺՏԳԽ՝ տալով նրա
վերաատուգման ու ուղերատիվ ֆունկցիաներ արդյու-
նադրոժության կարևորագույն ճյուղերի վերաբեր-
մամբ և ղեկավարություն՝ հանրապետությունների
ԺՏԳԽ-ին՝ վերականգնակերպելու Անդրկովկասի պլանա-
յին որդանների սխտեմն այնպես, վոր ժողովրդական
տնտեսության հիմնական ճյուղերը կարգավորվեն
ԱՍՖԽ Հանրապետության Պետպլանի միջոցով, համա-
պատասխան կերպով փոխել Անդրկովկասի ԿՎՀ
(Կենտր.Վիճակագ.Վարչություն) դերը և ստեղծել Ֆե-
դերացիայի Հոգժողկոմատ՝ ղեկավարելու համար
գյուղատնտեսության վերափոխման նկատմամբ բոլոր
հիմնական միջոցառումները» :

ա) Անդրկովկասի ԺՏԳԽ .

Ժողովրդական տնտեսության վերականգնման
սլաշմաններում՝ արդյունադրոժության առաջ հիմնա-
կանում ծառացած էր լիովին ոգտադրոժել հին Փարի-
կաներն ու գործարանները, իսկ գյուղատնտեսության
առաջ՝ գլխավորապես բարձրացնել գյուղատնտեսու-
թյան հիմնական մաստաների անհտական տնտեսու-
թյունները :

Բայց և այնպես հենց վոր արդյունադրոժության
վերականգնման պրոցեսներն սկսեցին մոտենալ վախ-
ճանին և առաջին տեղը բռնեցին արդյունադրոժական
շինարարության նոր ավելի բարդ խնդիրներ՝ վորը

տնտեսության սոցիալիստ . վերականգնության խրն-
դիներ , պարզվեց , վոր առանց Անդրկովկասյան ԺՏԳԽ
ստղծելու՝ այդ խնդիրներից հիմնականները չեն կա-
րող իրագործված լինել :

Անդրկովկասյան ԺՏԳԽ-ի կազմակերպման հարցը
առաջ յեկավ դեռ 1925 թվականին և , իհարկե , վոր
պատահաբար : Այդ թվականին , ինչպես վերը ասված է ,
ԱՍՖԽ Հանրապետության արդյունադրոժությունը
խմնականում ավարտել էր իր վերականգնումը : Բայց
փայն 1929 թվականին Անդրկովկասի ԺՏԳԽ իսկապես
ստղծված էր վորպես ընդհանուր ղեկավար ցուց-
մանքներ տվող որդան :

Անդրկովկասյան ԺՏԳԽ-ի կարճատև գոյությունը
ցույց տվավ՝ նրան միայն «ընդհանուր ղեկավարու-
թյան» ֆունկցիաներ տալու թերությունը :

Անդրկովկասի արդյունադրոժության առկ հաս-
տատուն եներգետիկական բաղիսի ստեղծումը , տրան-
սպրտի զարդացումը , տեքստիլ և քիմիական արտա-
դրության ընդլայնումը , այնպիսի արդյունադրոժական
առարկաների շինարարությունը , վորոնց նշանակու-
թյունը դուրս է գալիս մեկ հանրապետության և նույն
իս վորը Անդրկովկասի սահմաններից — այս ամենը
պահանջում է Անդրկովկասի բոլոր հանրապետու-
թյունների ջանքերի կազմակերպումն :

Անդրկովկասի ինդուստրիալիզացիան անհրաժեշ-
տություն է առաջացնում ստեղծելու՝ համուլքի վրա
հիմնված խոշոր կոմբինատներ , հումուլթի , վոր կա
սոանձին հանրապետություններում (տիվարչելի քա-
րոժիսի , Ֆերրո-մարգանցի և այլն վրա հիմնված մե-
տաղադրոժական գործարանի Դաչկեսանի վարիանոր) :

Արտադրութեան ռազմա-տնտեսական, մասնավորապէս ձեռնարկութեան խոշորացումը՝ հումուլի ապահովութեամբ, ալիւլի շահաւետ պայմանների ու տաքործումը՝ յուրաքանչյուր ձեռնարկութեան աշխատանքի համար (հումուլի, տրանսպորտի, վառելիքի, եներգետիկական բաղադրի և այլն պայմանները) պահանջում են՝ տեղերին նախաձեռնութեան թողնելու հետ մեկտեղ՝ գործառնական աշխատանքի բնազաւառում, ընդհանուր-Ֆեդերատիւ պլանավորման ուժեղացումը՝ ինչպէս գոյութեան ունեցող արդիւնաբերութեան, այնպէս ել ամբողջ նոր շինարարութեան վերաբերմամբ: Անդրկովկասի առանձին հանրապետութեանների տնտեսական առանձնահատկութեաններն ու աշխատանքի բաժանումը նրանց միջև՝ անհրաժեշտութեան են առաջացնում ուժեղացնել հանրապետութեանների ժՏԳԽ ղեկավարութեանը և նրանց աշխատանքի համակարգումը: Այս բոլոր հանգամանքները, առաջ բերելով Անդրկ. ժՏԳԽ կազմակերպութեան անհրաժեշտութեանը, հաստատապէս պահանջում են ուժեղացնել նրա ղերը, վերապահելով նրան «վերահսկող-գործառնական Փունկցիաներ»:

Այդ նշանակում և, թե Անդրկովկասի արդիւնաբերութեան մի շարք ճյուղեր պետք և դրվեն Անդրկովկասյան ժՏԳԽ-ի անմիջական հսկողութեան և տնտեսութեան ներքո:

բ) Անրկովկասյան Հոդոդկումը.

Գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական սեկտորի ուժեղ զարգացման խնդիրները պահանջում են կազմակերպչական փոփոխութեաններ նաև գյուղատնտեսական արտադրութեան ղեկավարման մեջ:

109/3836
Հայն կոլտնտեսական և խորհտնտեսական շարժումը, մի շարք կոլտնտեսութեանների և խորհտնտեսութեանների նշանակութեան աճումը հանրապետութեանների սահմաններից դուրս, առանձին ռազմա-տնտեսական և նրանց փոխադարձ կապի անհրաժեշտութեանը, գյուղատնտեսութեան և արդիւնաբերութեան միջև յեղած կապի գործադրումը, մեքենահայթայթման և գյուղատնտեսական վարկի բնազաւառում ղեկավարութեան ուժեղացման անհրաժեշտութեանը, կադրեր պատրաստելու և դիտական - տեխնիկական ուժերի ալիւլի լայն ոգտադործումը, մասնավորապէս փորձառական գործում, - այս բոլոր հանգամանքները և նոր խնդիրները գյուղատնտեսութեան բնազաւառում անհրաժեշտութեանը ելին առաջացնում ստեղծելու Միութենական Հոդոդկում: Հենց այդ նույն պատճառներն ել պահանջում են ստեղծել նաև ԱՍՖԽ Հանրապետութեան Հոդոդկումը:

ՀԿԿ (բ) Կենտկոմի նոյեմբերյան պլենումի վորոշման մեջ մատնանշվում և, թե «միութենական Հոդոդկումի կազմակերպումը պետք և նախատեսի խոշոր խորհտնտեսութեանների, կոլտնտեսութեանների և մեքենատրաքտորային կայանների ընդարձակման դործի մեջ միասնականութեան, մեքենաներ հայթայթելու, ելեքտրիֆիկացիայի, գյուղատնտեսական վարկի և կադրեր պատրաստելու ղեկավարութեան դործի, ինչպէս նաև գյուղատնտեսական արտադրանքի մշակման վերաբերմամբ ձեռնարկութեանների աշխատանքն ընդլայնելու ուժեղացում: Դրա հետ մեկտեղ, միութենական Հոդոդկում ստեղծելիս՝ պետք և առաւելագոյն չափով ապահոված լինի սոցիալիկ շրջանների և հան-

րապետութիւնները նախաձեռնութեան ու ինքնագործունեութեան զարգացումն արտադրողական ուժերը ընդարձակման և դշուզատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցման գործում»:

ՀԿԿ (Բ) Կենտկոմի պլենումի ասածներն ե՛լ ավելի լայն չափով կիրառելի յեն Անդրկովկասի վերաբերմամբ:

գ) Անդրկովկասի Պետպլանը և Անդրկովկասի Կենտր. վիճակագր. վարչութիւնը.

Ժողովրդ. Տնտ. Գերագ. Խորհրդի վերակազմակերպման և Անդրկովկասյան Հողփողկոմ ստեղծելու հետ մեկտեղ՝ անհրաժեշտ և նաև արմատապես վերակազմակերպել Անդրկովկասի պլանային որդանների վողջ սխտեմը և ուժեղացնել Անդրկովկ. Կենտր. Վիճակ. վարչութեան դերը:

Պլանային սկզբնավորութեան դեցը՝ ԱՍՖՍ Հանրապետութեան Ժողովրդական տնտեսութեան մեջ՝ պահանջում և պլանային որդանների սխտեմի այնպիսի վերափոխումն, վորի ժամանակ ապահովված լինել կազմակերպչական հնարավորութիւնը՝ ստեղծելու ԱՍՖՍ Հանրապետութ. իսկապես միասնական Ժողովրդական տնտեսութեան պլան:

Մինչև որս գոյութիւն ունեցող դրութիւնը պլանային ուժերի փոշիացման վերաբերմամբ առաջացնում էր այն, վոր ԱՍՖՍ Հանրապետութեան Ժողովրդական տնտեսութեան պլանները հանդիսանում էին հանրապետական պլանների լոկ ամփոփումն:

Անհրաժեշտ և կատարել աշխատանքի բաժանումն Անդրկովկասյան և հանրապետական Պետպլանների աշխատանքի մեջ և կենտրոնացնել ուժերը, Անդրկով-

կասյան Պետպլանի վերահսկողութեանը հանձնելով ավելի բարդ աշխատանքները՝ հանրապետութիւնների տնտեսական և կուլտուրական շինարարութեան պլանավորման վերաբերմամբ:

Անդրկովկասյան Կենտր. Վիճակ. վարչութեան դերի ուժեղացումը պետք և նպաստի ավելի լիակատար օժանդակութեանը դործնական և պլանային որդաններին այն նյութերով, վորոնք լուսաբանելու յեն ԱՍՖՍ Հանրապետութեան Ժողովրդական տնտեսութեան մեջ տեղի ունեցող պրոցեսներն ու առաջնագումները, վորովհետև առանց ստույգ և ժամանակին ստացվող վիճակագրական նյութի՝ դժվար, իսկ յերբմն էլ անհնարին և դառնում Ժողովրդական տնտեսութեան ճիշտ ղեկավարութիւնը:

Ե. ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱՅԻՆ ԳՈՐԾՈՒՆԵՑՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՅՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ.

Ղեկավարող ու պլանավորող որդանների վերափոխութեան նկատմամբ ՀԿԿ (Բ) Կենտկոմի դիրքակալութիւնը և ՀԿԿ (Բ) Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի նույնաբերյան պլենումի վորոշմամբ նշված միջոցառումները կապահովեն Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի տնտեսական բազայի իրական ամրապնդումն և կտեղծեն անհրաժեշտ կազմակերպչական նախադրյալներ՝ սոցիալիստական շինարարութեան հիմնական խնդիրների լուծման համար ԱՍՖՍ Հանրապետութեան մեջ:

Նշված միջոցառումները կօհմանափակեն արդյոք հանրապետութիւնների ինքնուրույնութիւնը: Լեյզ հարցին պետք և տալ ամենամեծական կերպով բացասական պատասխան:

ԱՍՖԽ Հանրապետութեան շահերը վուշ թե ներհակ են, այլ գուդադիպում են հանրապետութիւնների շահերին: Անդրկովկասյան տնտեսական որդանների դեկավարող ու գործառնական դերի ուժեղացումը թեկադրվում է ազգային հանրապետութիւնների տնտեսական վարդացման փոխադարձ պայմանադրութեամբ, հանրապետութիւնների, վորոնք մտնում են Անդրկովկասյան Ֆեդերացիայի մեջ: Ահա թե ինչո՛ւ նշված միջոցառումների իրագործումը յենթադրում է հանրապետութիւնների ինքնուրույնութեան և նախաձեռնութեան ուժեղացումը:

ԱՍՖԽ Հանրապետութեան առջև դրված խնդիրները իսկապես կիրադործվեն միայն բոլոր հանրապետութիւնների միացյալ ջանքերով:

«Ազգային հանրապետութիւնների վերաբերմամբ Անդրկովկասյան Ֆեդերացիայի որդանների դեկավար դերի այդ ուժեղացումը պետք է ընթանա ազգային հանրապետութիւնների լայն ինքնագործունեութիւնը և տնտեսական նախաձեռնութիւնը միաժամանակ ընդլայնելու հետ միասին. հանրապետութիւնների, վորոնք մտնում են Անդրկովկասյան Ֆեդերացիայի մեջ» [ՀԿԿ (Բ) Կենտկոմի դիրեկտիվից]:

III. ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԻԿԱՆ ՁԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՆՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ԱՍՓԽ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՑԵՎ ԿԱԴՐՆԵՐԻ ՀԱՐԾԸ.

1. ՀԿԿ (Բ) ԿԵՆՏԿՈՄԻ ՊԼԵՆՈՒՄԸ ԿԱԴՐՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ.

Կադրերի հարցն ստանում է բացառիկ նշանակութիւն և կապված է հետևյալ հարցերի հետ.

1) հնգամյակի իրագործման և պլանով նշված թափի իրականացման հետ.

2) կապտալիստական տարրերի վրա սոցիալիզմի վճռական հարձակման և դասակարգային պայքարի սրվածութեան, մասնավորապես մասնագետների (վնասարարութեան նոր փաստեր) վորոշ մասի հակահեղափոխական ակտիվութեան հետ.

3) վերջապես՝ տնտեսութեան աճող ահեղի պահանջներից բղխող վորակյալ բանվորական ուժի պատրաստելու բնադաւառում Լուսժողկոմի և տնտեսական կազմակերպութիւնների հետամնացութեան հետ:

Կենտկոմի նոյեմբերյան (1929 թ.) պլենումի բանաձեւը նշում է վճռական բեկումն կադրերին վերաբերող հարցի լուծման մեջ՝ մի շարք միջոցառումների ճանապարհով.

1) միջակ և բարձր տեխնիկական դպրոցի արտադրանքի համաձայնեցման բնադաւառում ժողովրդական տնտեսութեան պահանջների հետ (բարձր կրթական

Հաստատութիւնները և տեխնիկականները թվի հավելումը և կադրերի պատրաստութեան պլանի մշակումը ամենակարճ ժամկետում, մասնագիտական դպրոցի շրջանավարտներ թողնելու ունակութեան բարձրացումը, պրաքտիկաների վերապատրաստումը, արագացրած կուրսերի ցանցը, ուժեղ ֆինանսավորումը (դրամական միջոցները հայթայթում)։

2) բարձր կրթական հաստատութիւնների կրթական աշխատանքի բնագավառում (անընդհատ արտադրական պրակտիկա, կապ տնտեսական որդանների հետ, կրթական սլանները, ծրագրերի և ուսման ժամկետի վերաքննում, հատուկ ուշադրութիւն տնտեսագետների պատրաստութեան վերաբերմամբ, դիտական աշխատողների կադրերի ընդլայնում, ոտարեկրյա փորձի ոգտագործման զորեղացում)։

3) բարձր տեխնիկական կրթական հաստատութիւնների կազմակերպման ու ղեկավարութեան մեջ (բարձր տեխնիկական կրթական հաստատութիւնների լրացուցիչ մասերի հանձնում ԹՏԳՈ-ին և Հոդժողկոմին, բարձր տեխնիկական հաստատութիւնների վարչութեան ամրապնդում, ուսանողական կազմակերպութիւնների ազատումը վարչական ֆունկցիաներից և կապի սահմանումն բարձր տեխնիկական հաստատութիւնների ու խորհրդային հասարակայնութեան միջև, կոմսունիստական կրթութեան զորեղացում և աշխատանքային կարգապահութեան բարձրացում)։

4) բարձր տեխնիկական հաստատութիւնների սոցիալական կազմի բարելավման բնագավառում (հասցնել բանվորական միջուկը մինչև 70 տոկոսի, բանֆակների ամրապնդումը, II աստիճանի դպրոցների

բարձրացումը, ուսումը շարունակելու համար՝ կուսակցութեան, պրոֆմիտութիւնների, կոմյերիտիութեան, բանակի և այլ կազմակերպութիւնների կողմից առաջման գործի հետագա զարգացումը և ուղարկվածների նախապատրաստումը)։

5) մասնաղետների մեջ տարվող քաղաքական-արհեստակցական աշխատանքի բնագավառում։

6) արդյունադործութեան մեջ ղեկավար կազմի ամրապնդման ու բարձրացման վերաբերմամբ տարվող աշխատանքի մեջ։

2. ԿՍՒՐԵՐԻ ՀԱՐՅԸ ՅԵՎ ԱՍՖԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆԸ։

Այն շրջանում, յերբ տնտեսական շինարարութեան ընդհանուր ֆեդերատիվ խնդիրները գրաւում են առաջին տեղը, կադրերի հարցը ԱՍՖԻ Հանրապետութեան համար պետք է իր վրա դարձնե կուսակցական կազմակերպութիւնների հատուկ ուշադրութիւնը։

Անդրկովկասի ընդհանուր կուլտուրական հետամնացութիւնն ամբողջութեամբ վերցրած — չնայելով առանձին ռայոնների, շրջանների բարձր կուլտուրականութեան (բնակչութեան գրագիտութեան կողմից նա ընկնում է Սիբիրից և Բալկիրիայից հետո), այժմ արդեն արտահայտվում է խոշոր բաց կուլտուրական կադրերի վերաբերմամբ (տարրական դպրոցների ուսուցիչների ահագին տոկոսը ցածր կրթութեամբ—Ադրբեջանում՝ 56,4 տոկոս 1927-29 թ., մեծ պակասութիւն է զգացվում բժշկական աշխատավորների, դուլատորն-տեսների, անասնարուժների և այլն), բաց է նկատվում վորակյալ բանվորական ուժի՝ արդյունադործութեան

մեջ (որինակ՝ տեքստիլ արդյունադործության մեջ՝ Լենինականի գործարանը յերկար ժամանակ աշխատում եւ, վորպէս յուր տեսլի գործարանային դպրոց՝ փայտեղենի վերաբերմամբ նույնպէս՝ փակվելու մօտ եւ Մարեշիսի կահ-կարասիք պատրաստող գործարանը և այլն), շինարարության վերաբերմամբ (քիչ են վորակյալ բանվորները, տասնապետները, ուսանողներն աշխատում են տեխնիկների փոխարեն, չա՛տ-չատ են միջանի աշխատանք տանողները ու ինժեներներ ծանրարեւնվածությունը և այլն) և տրանսպորտի վերաբերմամբ:

Վորակի տեսակետից, փորձված ու բարեխղճ մասնագետների կողքին, մենք ունենք տեսականորեն անպատրաստ աշխատողների մեծ քանակութուն և բայաճայա կերպով անփորձ ինժեներների, խորհրդային իշխանությանը անհարազատ կեղծ-մասնագետների-ցարական շինովնիկների և աղնվականների (բնակարանային շինարարության որինականները Բազում), փառտորեն վնասարար աֆերիստների, վատնողների և տեսական միջոցները գողացողներ (Ջրային շինարարության որինականները, կոպէրացիայի և սուխուրական աւարատի մի քանի ողականները և այլն) մի վորոշ մասը:

Ինդուստրիալիզացիայի և գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման թափը, վորը նշված է ԱՍՖՆ Հանրապետության հնգամյակի մեջ, — ինկատի ունենալով արդյունադործության աճումը ցարական կայսրության նախկին հետամնաց գաղութներում, արդյունադործության հումուլթի բազայի ընդլայնումը և արդյունադործության վորոշ ճյուղերի աստիճանաբար տեղափոխումը հումուլթի ուսյոնները, — գերադաս-

ցում է ընդհանուր միութենական թափից և առաջագըրում է մեծամեծ պահանջներ կադրեր պատրաստելու գործի վերաբերմամբ:

ԱՍՖՆ Հանրապետության հնգամյակի վերաբերմամբ չստուգված, սխալ հայտարարությունը (2000-2200 ինժեներ և 3500 տեխնիկներ արդյունադործության, շինարարության և տրանսպորտի համար, 2.300 և 3.100՝ գյուղատնտեսության համար, 5.000 և 8.000՝ լուսավորության պետքերի համար, 3.000 և 3.7000՝ սոողջապահության և այլն), արդեն յետ է մնում իրական պահանջներից: Յետ է մնում նաև վորակյալ բանվորների վերաբերմամբ յեղած հայտարարությունը (40-50 հազար նոր բանվորների պատրաստություն արդյունադործության, տրանսպորտի և շինարարության համար և 12 հազար՝ գյուղատնտեսության համար): Այնինչ՝ բարձր կրթական հաստատությունների, տեխնիկումների և հատկապէս ստորին մասնագիտական դըպրոցի արտադրանքը, վորը նախատեսված է հնգամյակի կողմից (վորի իրագործումն ընդ սմին յետ է մնում պլանից), չարդարացրեց և՛ այդ հայտարարությունները:

3. ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԴԻՐԵԿՏԻՎՆԵՐԸ ՅԵՎ ԿԱԴՐԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ԱՍՖՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱՐ

Հնգամյակը կադրերով ապահովելու վերաբերմամբ տարվող աշխատանքը ԱՍՖՆ Հանրապետության մեջ յետ է մնում վոր միայն ժողովրդ տնտեսության պահանջներից, այլ և ՍՈՄ Հանրապետության՝ ուրիշ

մասերի վերաբերմամբ տարվող աշխատանքի թափի վերաբերմամբ: 1928 թվականի հունիսյան պլենումի վորոշումները 1928-29 թ. ուսումնակ. տարվա ընթացքում չգտան վոչ մի արտացոլումն Լուսժողկոմի, տնտեսական որդանների և հենց բարձր կրթական հաստատությունների ու տեխնիկումների աշխատանքի մեջ:

ԱՍՖԽ Հանրապետության Պետպլանի ղեկավարությամբ՝ վորակյալ բանվորական ուժի պահանջների և այդ պահանջները ծածկելու ճիշտ հաշվառումը, ԱՍՖԽ Հանրապետության Պետպլանի կողմից կադրեր պատրաստելու ընդհանուր պլանի մշակումը կազմում են ԱՍՖԽ Հանրապետության կարգավորող որդանների առաջին խնդիրը:

Նկատի ունենալով, վոր ժողովրդական տնտեսության անհետաճգելի պահանջներն այժմ արդեն ստիպում են լուծել վորոշ հարցեր՝ ուժերն ու միջոցները վորոշ կենտրոններում կենտրոնացնելու ուղղությամբ, անհրաժեշտ է (Կենտկոմի պլենումի դիրեկտիվի համաձայն՝ վերաքննել դոյություն ունեցող բարձր կրթական հաստատությունների ցանցը, տալով նրանց վորոշ նուպատակի ծառայելու իմաստ և վերացնելով պարալելիզմ) լուծել բարձր կրթական հաստատությունների և տեխնիկումների ուսյոնացման հասունացած հարցը ԱՍՖԽ Հանրապետության մեջ:

Առաջին հերթին արդյունադործական բարձր կրթական հաստատությունների և տեխնիկումների եֆֆեկտավոր աշխատանքի հարցերը, պրոլետարական մասնագետների պատրաստության, վորակի բարձրացումը, Համամիութենական Կոմ. Կուս. (բ) Կենտկոմի նոյեմբերյան պլենումի դիրեկտիվների համա-

ձայն՝ սովորողների սոցիալական կադմի բարելավումը և այլն—այս բոլորը պետք է իր վրա դարձնի Անդրրկովկասի խորհրդային հասարակայնության ուղադրությունը:

Անհրաժեշտ է ձեռք բերել տնտեսական, կուսակցական և պրոֆ. կադմակերպությունների ակտիվ ու անմիջական մասնակցությունը՝ կադրերին վերաբերող հարցերի լուծման մեջ, ամենամեծ պատասխանատվության պարզորոշ դիտակցությունը, վորը կադրերի պատրաստության խնդիրը ղնում է առաջին հերթին հենց այդ կադմակերպությունների վրա. անհրաժեշտ է բարձրացնել հանրապետությունների Լուսժողկոմատների և Պետպլանների աշխատանքը, մեծացնել պատասխանատվությունը և ընդլայնել նյութական բազան, վճռականապես ուժեղացնել ԱՍՖԽ Հանրապետության Պետպլանի ղեկավար դերը:

**IV. ՆՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱԿԱՆ ԲՆԱ-
ԳԱՎԱՐՈՒՄ. ԱՆԴՐԿՈՎԿԵՍՑԸ ՅԵՐԿՐԵՍԻՆ ԿՈՄԻՏԵՍԻ
ՂԵՎԱԾԱՐ ԳԵՐԻ ԱՄՐԱՊՆԻՄԱՆ ԱՆՀՐԱՔՑՈՒԹՅՈՒՆԸ.**

**1. ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՈՒՇԱ-
ԴՐՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԸ ԿԱԶՄԵԼՈՒ ՅԵ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ
ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ.**

«Նոր տնտեսական խնդիրները,—կարդում էնք
Անդրկ. Յերկր. Կոմիտ. բանաձևի մեջ,—վորոմի ծա-
ռացած են հորհրդային Անդրկովկասի առջև, ինչպես
նաև Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպու-
թյուններում (որինակ՝ Ադրբեջանում, Աջարստանում
և այլուր) յեղած առանձին հիվանդագին յեյրևոյթների
վնասական լիկվիդացիայի խնդիրները պահանջում են
վերափոխել Անդրկովկասի կուսակցական կազմակեր-
պությունների աշխատանքի վողջ սիստեմը»,—այդ նը-
շանակում է՝ փոխել կուսակցական աշխատանքի բո-
ւվանդակությունն ու թափը, առաջին հերթին՝ կուսակ-
ցական ղեկավարության մեթոդները, վորակն ու թա-
փը:

ԱՍՖՍ Հանրապետության Ժողովրդական տնտե-
սության սոցիալիստական վերակառուցման մեջ անհը-
րաժեշտ թափը կարելի յե ձեռք բերել ամենից առաջ
այն ղեկավարում, յեթե սոցիալիստական տնտեսական չի-

նարարությունը կազմե Անդրկովկասի կուսակցական
կազմակերպությունների ուղարության կենտրոնը:

Ամեն մի կուսակցական կազմակերպություն, կու-
սակցության ամեն մի անդամ պետք է իր բոլոր ուժերը
գործադրի՝ բարելավելու իր աշխատանքի վորակը տըն-
տեսության սոցիալիստական վերափոխության վերա-
լերմամբ, նվաճելու անհրաժեշտ թափը աշխատանքի
մեջ:

Ինքնաքննադատության և նոր կադրեր առաջ քա-
շելու հետագա ու անշեղ դարգացման հիման վրա՝ յու-
րաքանչյուր կուս. կազմակերպություն պետք է ու-
ժեկացնե ամենալայն բանվորական և չքավոր-միջակ
մասսաների ներգրավման թափը սոցիալիստական տըն-
տեսական շինարարության մեջ, կազմակերպելով մաս-
սաներին սոցիալիստական ինդուստրիացման և կոլ-
լեկտիվացման կոնկրետ խնդիրները չուրջը:

«ՀԿԿ (բ) Կենտկոմի դիրեկտիվի համաձայն՝ Ան-
դրկ. Յերկրային Կոմիտեն պարտավորցնեում է Անդր-
կովկասի բոլոր կուսակցական կազմակերպություննե-
րին և Անդրկովկասի բոլոր կոմսոճիստներին իրենց
աշխատանքի մեջ առաջին տեղը հատկացնլ տնտեսական
շինարարության հարցերին:

Անդրկովկասի յուրաքանչյուր կուսակազմակերպու-
թյան աշխատանքի վորակի հիմնական նշանաչափը
պետք է հանդիսանա՝ բանվորների և դյուղացիության
չքավոր-միջակ մասսաների ներգրավումը տնտեսական
սոցիալիստական շինարարության մեջ, ինչպես նաև
կուսակցական ստեղծադործ ղեկավարության հաջող
իրագործումը բոլոր տնտեսական սոցիալիստական չի-

նարարութեան վերաբերմամբ» (Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեի բանաձևից) :

2. ԱՌԱՆՁԻՆ ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ՈՂԱԿՆԵՐՈՒՄ ՅԵՂԱԾ ՀԻՎԱՆԴԱԳԻՆ ՅԵՐԵՎՈՒՅԹՆԵՐԻ ՎԵՐԱՑՄԱՆ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅՈՒՆԸ.

Անցած չըջանում Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպութիւնները հասել են լուրջ և նշանակալից հաջողութիւններ :

Նրանք իրենց շարքերի մեջ ներառել են պրոլետարիատի առաջավոր խավերի և դյուղի բաւական-չքաղի մասսաների լավագոյն մասը, հաջողութեամբ իրականացնելով մասսաների հիմնական կազմակերպողի դերը՝ տնտեսական, կուլտուրական, արհեստակցական ու քաղաքական շինարարութեան բնադաւառում :

Կուսակցական կազմակերպութիւնները, զբոգացող ինքնաքննադատութեան հիման վրա, համախմբել են իրենց շուրջը լայն մասսաներ : Անխա պայքարը մեր կուսակցութեան դժից ամեն տեսակ շեղումներ՝ դեմ, մասնավորապես և հատկապես ազգային թեքման, աջ և «ձախ» ոպպորտունիստական տատանումները դեմ, նըպաստել ե Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպութիւնների գաղափարական միացման ամրապնդմանը և նրանց ռազմունակութեան աճմանը : Ձնայած այդ հահաջողութիւններին, Անդրկովկասի կուսակց. կազմակերպութիւնների միջանի ողակներում նկատվել են մի շարք լուրջ հիվանդագին յերեւոյթներ, վորոնք հայտարերել են խոշոր թերութիւններ կուսակցական աշխատանքի մեջ :

Մի շարք կազմակերպութիւններ չեն կարողացել վերափոխել իրենց աշխատանքը՝ հարմարեցնելու այն վերակառուցման շրջանի պայմաններին ու պահանջներին : Կուսակցական-հասարակական աշխատանքի թափը հաճախ յետ ե մնացել մեր տնտեսական շինարարութեան ընդհանուր թափից : Թույլ են մորելիլացիայի էնթարկված յեղել մասսաների նախաձեռնութիւնն ու յուանդը սոցիալիստական ինդուստրիացման և դյուղի բոմատական սոցիալիստական վերակազմութեան դործում (Ադրբեջանի, Աբխազիայի, Կախեթիայի, Ձանդկուրի կազմակերպութիւնները) : Մասսաների ակտիւութիւնը կանխել ե ղեկավարութիւնը, ազդանըչալ տալով ղեկավարութեան՝ մասսաներից կտրված լինլու մասին (Բազլի, Աջարստանի կազմակերպութիւնները) և տեղ-տեղ ել առաջ բերելով ինքնաքննադատութեան ալլանդակ և խեղաթյուր յերեւոյթներ : Ինքնաքննադատութիւնը ճնշելու պրակտիկան, նոր կադրեր առաջ քաշելու անկարութիւնը, արդելքներ հարողանելով մասսաներին սոցիալիստական շինարարութեան մեջ իրապես ներգրավելու հանդեպ, առաջ են բերել ումմունիստների դասակարգային հոտառութեան բթացման նշաններ, դասակարգ. գղաստութեան քրնեւածութիւնն նույնիսկ այնպիսի առաջավոր պրոլետարական կազմակերպութեան մեջ, վորպեսին ե Բուզլի կազմակերպութիւնը : Այստեղից ել բոլսում են ուղղակի քոչքայման, տնավարիւթեան և փոխադարձ յերաշխոյթութեան փաստերը Անդրկովկասի առանձին կազմակերպութիւնների ղեկավարների վորոշ մասի մեջ, Ադրբ. ԳՊՈՒ-ի, Վըրըպակի, Սեւինի, Կադախի ալլ գրծեր՝ Ադրբեջանում, հարավային Ոսեթիայի

կազմակերպութեան ղեկավար վերին շերտի մի մասի քայքայումը, Աջարստանի թարախակալած պալարը, Վրաստանի կառուցողները Միութեան վերին շերտը և այլն), ալ թեքման պրակտիկան, կուսակցութեան դասակարգային քաղաքականութեան խեղաթյուրումը հոգուտ գյուղի կուլակային խավերի (Ղուբայի կաղմակերպութիւնը Ադրբեջանում, Աբխազիայինը, Կախեթիայինը՝ Վրաստանում, Մեղրիինը՝ Հայաստանում), առանձին կոմմունիստների միացումը գյուղի մասնավոր-կապիտալիստական տարրերի հետ (կարաչալիյան գործը Ադրբեջանում) և այլն:

Այդ բոլոր թերութիւններն ու հիվանդագին յերևույթները մի քանի կազմակերպութիւնների շարքերում տեղ-տեղ ունեցել են խիստ լուրջ բացասական դաժական հետևանքներ. պրոլետար. ազդեցութեան թուլացումը գյուղի և պետական ապարատի վրա (յազ-վի կազմակերպութիւնը՝ մինչև հին ղեկավարութեան փոխվելը), բատրակութեան և չքավորութեան դեռ նշանակատացումը, միաժամանակ գյուղի կապիտալիստական տարրերի տնտեսական զորութեան և քաղաքական ազդեցութեան ուժեղացման հետ մեկտեղ (Կախեթիա, Ծեբեղալի գործն Աբխազիայում), խորհրդային իշխանութեան դեմ դուրս գալու անմիջական փորձերը (Աջարստանի դեպքերը):

3. ՅԵՐԿՐԱՅԻՆ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ ԱՄՐԱՊԵՒՄԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ. ՊԱՅՔԱՐ ՖԵԴԵՐԱԼԻԶՄԻ ՏԱՐՐԵՐԻ ԴԵՄ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՄԵԶ.

Հիվանդագին յերևույթների վճռական վեճացումը, կուսակցական աշխատանքի թափի ուժեղացումը

և վորակի լավացումը, բեկումն դեպի կուսակցական ղեկավարութեան՝ տնտեսական շինարարութեան վերաբերմամբ, տնտեսական յերկրային որդանների ուժեղացումը, խառնաշփոթութեան վերացումն պլանավորման հարցերում և այլն—այս բոլորը հանգում են յերկրային կուսակցական ղեկավարութեան ամրապնդման անհրաժեշտութեանը:

Անդրկովկասի առանձին կուսակցական կազմակերպութիւններում յեղած հիվանդագին յերևույթները հայտաբերեցին նաև յերկրային ղեկավարութեան թուլութիւնը, Անդրկովկ. Յերկրային Կոմիտեյի հետամնացութիւնը տնտեսական զարգացման թափից, ուժացած անդրադարձումը տեղական կուսակցական կազմակերպութիւնների սխալներին ու խոցերին, կրավորականութիւն և անբավարար վճռականութիւն՝ հիվանդագին յերևույթներն ուղղելու մեջ: Նրանք հայտաբերեցին դրա հետ մեկտեղ՝ Ֆեդերալիզմի տարրեր թե Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի ներսում և թե՛ հանրապետութիւնների ղեկավար կազմակերպութիւնների և ՀԿԿ (Բ) Անդր. Յերկր. Կոմիտեյի միջ, վորոնք հանրապետական կուսակցութիւնների կենտրոնական կոմիտեների գործունեութեան իրական ղեկավարութեան փոխարեն առաջ բերին «փոխադարձ պայմանների», «դաշնադրերի» և «համաձայնութիւնների» հարաբերութիւններ:

Անհրաժեշտ է վնասկան պայքար ընդդեմ փեդերալիզմի տարրերի արտահայտութեան՝ կուսակցական պրակտիկայի մեջ, ընդդեմ կուսակցական ղեկավարութեան հետամնացութեան՝ տնտեսական շինարարութեան թափից, ընդդեմ կուսակցական որ-

գամների հապաղման և կրավորակամութեան՝ կուսակազմակերպութեան մեջ տեղի ունեցող ամեն տեսակ հիվանդագին յերևույթներ ուղղելու մեջ» [ՀԿԿ (բ) Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի բանաձևից] :

Մեր կուսակցութիւնը միշտ եւ ամենամիտակալ կերպով պայքարել եւ ֆեդերալիզմի սկզբունքները ներկուսակցական փոխհարաբերութիւնների բնագավառը փոխադրելու դեմ :

Ավելի ևս վտանգավոր կլինէր այդ փոխադրումը սոցիալիստական շինարարութեան համար տարվող ներկայիս ամենալարված, կատաղի պայքարի պայմաններում, վորքան եւ անմիտական լինեյին ֆեդերալիզմի սկզբունքի արտահայտութիւնները : Այդ պայքարի մեջ հաղթանակ տանելու համար՝ կուսակցութիւնից պահանջվում եւ ավելի, քան յերեւիցե, կամքի ու գործողութեան միասնութիւն, յերկաթյա կարգապահութիւն, փոքրամասնութեան յենթարկումը մեծամասնութեան, ղեկավար որդանների ղեկեկտիվների անպայման կատարումը, — ուրիշ խոսքով, — կուսակցութեան ներսում ղեմոկրատական կենտրոնացման սկզբունքների հաստատուն և անշեղ կիրառումն :

Այդ պահանջը ամենայն խստութեամբ ընդգծվում եւ Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի հետագա աշխատանքին վերաբերող ՀԿԿ (բ) Կենտկոմի ղեկեկտիվի մեջ. «Առանձնապէս Կենտկոմն ընդգծում եւ Անդրկ. Յերկ. Կոմիտեյի կողմից ազգային կոմիտեիստական կուսակցութիւնների կենտրոնական կոմիտեներն ու տեղական կազմակերպութիւնները ղեկավարելու գործի բարելավման անհրաժեշտութիւնը այնպէս, վոր վոչ մի դեպքում չթուլատրվի ֆեդերալիզմի սկզբունքի փո-

խադրութիւնը կուսակազմակերպութիւնների աշխատանքի պրակտիկայի մեջ» : Կենտկոմի այս ղեկեկտիվի համաձայն՝ Անդրկովկասի կուսակազմակերպութեան մարտական խնդիրը հանդիսանում եւ ամենամիտակալ կերպով վոչնչացնել ֆեդերալիզմի տարրերը կուսակցական աշխատանքի մեջ, տենդենցիան դեպի Անդրկովկասի առանձին կազմակերպութիւնների ամտոնոմիան ու կղզիացումը և ապահովել Անդ. Յեր. Կոմիտեյի իսկական բոլշեւիկյան ղեկավարութիւնը :

Այդ նպատակով մասնավորապէս անհրաժեշտ եւ կատարել ՀԿԿ (բ) Կենտկոմի և Անդրկ. Յերկրային Կոմիտեյի ցուցմունքը, վոր վերաբերում եւ ազգային հանրապետութիւնների մի շարք խոշոր աշխատողներին յերկրային աշխատանքի համար առաջ քաշելուն՝ «միաժամանակ նրանց տեղ նոր աշխատողներ առաջ քաշելուն, հատկապէս առաջավոր բանվորներից և գյուղացիներից» (Կենտկոմի բանաձևը) :

Պետք ե հաստատապէս հիշել այն, վոր կուսակցական կազմակերպութեան վորեկական ու քանակական աճումը հնարավոր ե միայն նոր վաշտերի անընդհատ լայն առաջընթացի հիման վրա, կադրերի պատրաստման և ղեկավար միջուկի սխտեմատիկ վերանորոգութեան նկատմամբ տարվող լուրջ և խորացած աշխատանքի հիման վրա :

V. ՆՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ՊՐՈՓԵՐԺՄԱՆ ԲՆԱՎԱԿԱՌԻՄ՝

Անցած չըջանում, Անդրկովկասյան Ֆեդերացիայի կազմելու ժամանակից, Անդրկովկասյան Ֆեդերացիայի տնտեսական — քաղաքական աճման հետ մեկտեղ աճեց ու ամրապնդվեց նաև պրոֆշարթումը, վոր կարողացավ դառնալ սոցիալիստական շինարարության զարգացման վճռական գործոններից մեկը յերկրում:

ԱՍՖՆ Հանրապետության զարգացման նոր շրջանում, արդյունագործության մի շարք ճյուղերի (որինակ՝ տեքստիլ, լեռնային, քիմիական) յերկրային մասշտաբով միացման և այդպիսիք Անդրկ. ԺՏԳ. խորհրդին հանձնելու պայմաններում, Անդրկ. Հող-ժողովմատն ոտեղծելու և Անդրկ. Պետպլանի գործնական պայմաններում, ամենայն աղներեությամբ առաջ է դալիս աշխատավարձի պլանային կանոնավորման գործնական և միատնություն սահմանելու խնդիրը աշխատանքի պայմաններում՝ Ֆեդերատիվ մասշտաբով:

Ներկայումս Անդրկովկասում աշխատում է ֆեդերատիվ մասշտաբով միացյալ ձեռնարկություններում և հիմնարկություններում 240.705 մարդ, վորը կազմում է Անդրկովկասի պրոֆմիությունների մեջ կազմակերպված բանվորների և ծառայողների ընդհանուր թվի 50 տոկոսը:

Բանվորների և ծառայողների այդ քանակը բաշխվում է ըստ միությունների հետևյալ կերպով.

1. խորհրդ. առևտրի ծառայողներ	51.299
2. Տեղական տրանսպորտ	9.508
3. Գյուղատնտես. բանվորներ	26.705
4. Տեքստիլի բանվորներ	15.101
5. Փայտագործներ	5.045
6. Լեռնագործ բանվորներ	52.577
7. Կառուցողներ	38.536
8. Յերկաթուղայիններ	37.534
9. Ժողովրդական կապի	4.400

Արդյունագործության մի քանի միացած ճյուղերի և անդրկովկասյան հիմնարկությունների դոմիլիտունը (Անդրկովկաս. սպառկոտի միություն, Անդրկովկաս. դյուղատնտ. բանկ, Անդրկովկ. ջրային տնտեսություն Անդրկ. անտառ, Անդր. դյուղատնտ. մեքենա և այլն) վերջին մի քանի տարվա ընթացքում առաջ է բերել աշխատավարձի և աշխատանքի պայմանների կանոնավորման անհրաժեշտություն՝ անդրկովկասյան մասշտաբով մի շարք կոլլեկտիվ պայմանադրեր կնքելու միջոցով: Անդրկովկասյան մասշտաբով արդյունագործության մի շարք նոր կարևորագույն ճյուղերի միացումը և մի շարք տրեստների հնարավոր կազմակերպումը (Անդրկովկ. տեքստիլ, Անդրկովկ. մետաքս, Անդրկովկ. ելեկտրոուլթ, Անդրկովկ. շինարարություն և այլն) պահանջում են ստեղծել նոր անդրկովկասյան պրոֆմիությունների միացումն, առաջին հերթին՝ դյուղատնտեսական-անտառային բանվորների, տեքստիլ բանվորների, լեռնային բանվորների և կառուցողների:

Այդ ամենը համառորեն առաջադրում ե պրոֆչարժ-
ման—Անդրկովկասյան Պրոֆխորհրդի ամրապնդման
և անդրկովկասյան պրոֆմիությունների աշխատանքի
պրակտիկայի համապատասխան վերաքննության խըն-
դիրը:

VI. ՆՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐ ԽՈՐՀՐԴՆԵՐ ՆՊԱՐԱՏԻ ՌԱՅՈՑՆԷ- ԼԱՑՄԱՆ ԲՆԱԳԵՎԱՌՈՒՄ.

1. ԹԱՆԿՈՒԹՅՈՒՆ, ԱՀԱԳՆՈՒԹՅՈՒՆ, ՊԱՐԱԼԵԼԻԶՄ ԱՍՖԽ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀՐԴՆԵՐ ԱՊԱՐԱ- ՏՈՒՄ.

Պետական ապարատի բարեկամման և այն սոցի-
ալիստական վերակազմութեանը հարմարեցնելու հար-
ցերը հանդիսանում են առանձնապես ակտուալ ԱՍՖԽ
Հանրապետության համար: Ահագնությունը, պարալ-
լելիզմը, թանդությունը, շտատների փրվածությունը
և այլ բացասական կողմերը, վորոնք հատուկ են
Միության պետապարատին ընդհանրապես, ԱՍՖԽ
Հանրապետության մեջ արտահայտվում են բավակա-
նաչափ սուր կերպով: Ազգային փոխհարաբերություն-
ների բարդությունը, լեզուների բազմազանությունը,
կուլտուրական խիստ հետաձևացությունը և պրոլետա-
րական կադրերի սակավությունը Անդրկովկասում
ստեղծել են լրացուցիչ զգվարությունների՝ խորհրդային
պետական ապարատի կազմակերպման դործում:

Այդ լրացուցիչ զգվարությունները, իրենց կնիքը
դնելով ԱՍՖԽ Հանրապետության վողջ պետապարատի
կառուցվածքի վրա, նրա առանձին մասերի փոխհա-
րաբերութունների սխտեմի վրա, պետապարատի
անձնական կազմի վրա և այլն, ԱՍՖԽ Հանրապետու-
թյան պետապարատը դարցրել են, Միութեան ուրիշ

մասերի պետապարատի համեմատությամբ, առանձնապես ահագին, թանկ, սահմանադրական փոխհարաբերությունների բարդ սխառմի և բյուրոկրատական մեծ խոցերի հետ միասին:

Կուսակցական և ԱՍՖՍ Հանրապետութեան խորհրդային օրգանների միջոցով վերջին 2-3 տարվա ընթացքում տարված աշխատանքը ԱՍՖՍ Հանրապետության ապարատը եժանացնելու և պարզացնելու վերաբերմամբ, տալով նշանակալից քանակական հետեանքներ (այդպես, վարչական-կառավարչական ծախսերը ԱՍՖՍ Հանրապետության միացյալ բյուջեի վերաբերմամբ կրճատվել են 1927/28 թ. 23,938.000 ռուբլուց մինչև 21.956.000 ռ. 1928/29 թվականին, այսինքն 8,3 տոկոսով. այդ նույն ծախսերը տրանսպորտի ապարատի վերաբերմամբ կրճատվել են 4,825.000 ռուբլուց մինչև 3.687.000 ռուբ., այսինքն 23,6 տոկոսով. ապրանքառաքման ապարատի վերաբերմամբ կրճատումն արտահայտվում է 12,4 տոկոսի չափով), հաճախ է բոլորովին չի դիպել պետապարատի փոխհարաբերությունների կառուցվածքին ու սխառմին, վորի շնորհիվ ներկայումս էլ Անդրկովկասի խորհրդային ապարատը մնում է ահագին ու թանկ, վորը յերևում է թեկուզ հենց նրանից, վոր 20%-ով ծախսերի կրճատմանը վերաբերող դիրեկտիվն իրագործված է ԱՍՖՍ Հանրապետության վերաբերմամբ միայն 9,70%-ով:

ԱՍՖՍ Հանրապետության պետական և տնտեսական ապարատի արժեքը բնակչության ամեն մի հոգուն հասնում է գրեթե 10 ռուբլու, եսկ ԱՍՖՍ Հանրապետության ապարատի արժեքը, վոր պահվում է պետական բյուջեի հաշվին, ստեղծված մյուս հանրապետություն-

ների համեմատությամբ, ներկայանում է հետևյալ ձևով (տես 37 եջի աղյուսակը):

Բերված թվերից յերևում է, թե ինչպես վարչական-կառավարչական ծախսերի տեսակարար կշռի վերաբերմամբ, վորոնք վերաբերում են ժողովրդատային ծախսերի վրջ խմբին, վորոնք ամփոփում են իրենց մեջ սոցիալ-կուլտուրական սեկտորի վերաբերյալ ծախսերը, այնպես էլ հանրապետութեան բնակչության ամեն մի հոգուն ընկնող կառավարչական ծախսերի չափի վերաբերմամբ, ԱՍՖՍ Հանրապետությունը աչքի յե ընկնում մյուս բոլոր միութենական հանրապետությունների մեջ յուր ցուցանիշերի չափազանց բարձր մակարդակով,—այսինքն ԱՍՖՍ Հանրապետության բնակչության մի հոգուն հասնող վարչական-կառավարչական ծախսերը հասնում են 2 ռ. 60 կոպեկի, համարյա երկու անգամ գերազանցելով ընդհանուր-միութենական նորմայից, վոր կազմում է 1 ռ. 09 կոպեկ:

ԱՍՖՍ Հանրապետության ապարատի արժեքը մյուս հանրապետությունների համեմատությամբ

Միութենական հանրապետություններ	Ժողովրդատային ծախսեր (6 միլ. ռուբ.)	Սոցիալ-կուլտուրական ծախսեր	Վարչական ծախսեր	Դոմ. վերաբերող ծախսեր	Բնակչ. մի հոգուն հասնող վարչական-կառավարչական ծախս (ռուբ.)
ՌՍՖՍՀ	374.537	100.000	26,8	0,99	
ՌԻՍՖՍՀ	117.337	30.057	25,6	1,03	
ԲՍՍՀ	27.759	5.205	18,7	1,04	
ԱՍՖՍՀ	41.300	12.775	31,0	2,06	
ԹՍՍՀ	9.652	2.861	29,6	2,77	
ՌԻՋՍՖՍՀ	32.200	9.081	28,2	1,72	
Ընդամենը	602.784	160.665	28,6	1,09	

Նման դրուեթյուն վորոշ չափով առաջ և գալիս ԱՍՖՆ Հանրապետութեան պետական կազմի առանձնահատկութիւններէց: Անդրկովկասի համեմատաբար փոքր տերրիտորիայի վրա կա 8 հանրապետութիւն և ինքնուրույն շրջան: Դրանցից 6-ը (Վրաստան, Ադրբեջան, Հայաստան, Նախիջևան, Աջարիա, Աբխազիա) ունեն կենտրոնական և ժողկոմխորհներ (6 կենտրոնական ժողկոմխորհ) բոլոր համապատասխան ժողկոմատներով, կանոնավորող, պլանավորող և կառավարող բոլոր որդաններով, վորը, անդրկովկասյան և հանրապետական նայանուն կազմակերպութիւնների միջև յեղած ֆունկցիաների փոխհարաբերութիւնների և սահմանափակման մեջ պարզորոշութեան ու բավականաչափ պարզութեան բացակայութիւնը, բացի ապարատի թանկութիւններից, առաջ և բերում պարալիելիզմ այդ որդանների աշխատանքի մեջ և չափազանց թուլացնում ԱՍՖՆ Հանրապետութեան պետապարատի աշխատանքի թափը:

Այդ տեսակետից բավական բնորոշ և այնպիսի կազմակերպութիւնների աշխատանքը, վորպիսիք են ԱՍՖՆ Հանրապետութեան և հանրապետութիւնների Պետպլանը, կենտ-վիճ-վարը և Առժողկոմը:

2. ՆՈՐ ՄԻՋՅԱՌՈՒՄՆԵՐ ԱՍՖՆ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԱՊԱՐԱՏԻ ՌԵՑԻՈՆԱՆԱԶՄԱՆ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ.

«Կենտկոմը հանձնարարում և ձեռք առնել մի շարք միջոցներ՝ Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի պետական և կուսակցական ապարատի կանոնավորման ու եժանացման վերաբերմամբ, վերակազմակերպել

կառավարչութեան որդանները ինքնավար շրջաններում և հանրապետութիւններում, մշակել՝ շրջաններում և հանրապետութիւններում ժողկոմխորհների ու կենտ-գործ-կոմիտե-ի մեկ ընդհանուր որդանի մեջ միացնելու և մի շարք ժողկոմատների միացման հնարավորութեան հարցը» [ՀԿԿ (բ) կենտկոմի դիրեկտիվից]:

Նոր տնտեսական շինարարութեան ծավալը և նրա թափը անհամատեղելի յեն ապարատի ահագնութեան, ֆունկցիաների պարալիելիզմի, գործերի անցման ու վճռի բարդ սխտեմի և աշխատանքների ընդունելութեան հետ միասին ԱՍՖՆ Հանրապետութեան հիմնարկութիւններում և կազմակերպութիւններում:

Մյուս կողմից՝ խորհրդային իշխանութեան լարված և կուլտուրական աշխատանքը ու հաջող սոցիալիստական տնտեսական շինարարութիւնն ստեղծել են ԱՍՖՆ Հանրապետութեան պետապարատի աշխատանքի սխտեմի արմատական ու վճռական վերաքննութեան և նրանում բոլոր անկարեւորը նշելու բավականաչափ նախադրյալներ:

ԱՍՖՆ հանրապետութեան խորհրդային ապարատի ռացիոնալիզացիան՝ սոցիալիստական վերակառուցման խնդիրներին համապատասխան՝ պետք և իրագործվի անդրկովկասյան հանրապետութիւնների, վորպես միասնական քաղաքական ու տնտեսական ամբողջի, շահերի միացման ու զարգացման անկյան տակ և, հետեւաբար, յերկրային անդրկովկասյան որդանների ղեկավար դերի վճռական զորեղացման անկյան տակ:

Պետապարատի աշխատանքի պարզութիւնն ու պարզորոշութիւնը պետք և հասցնել այն աստիճանին,

վոր ամեն մի բանվոր ու գյուղացի արագ կերպով վերահասու լինի ապարատի ֆունկցիաների նկատմամբ: Պետք է արմատիկ անել պետական որդաններին դիմող անձերի կարիքների հանդեպ ձևական վերաբերմունքը, կոպտությունը, ձգձգումը և այլն: Մասաների ամենալայն վերահսկողությունը պետապարատի աշխատանքի բոլոր կողմերի վրա և նրա բարելավման վերաբերմամբ հենց կյանքի մեջ կիրառվող միջոցների վրա—միակ ճիշտ հիմնական յերաշխիքն է ԱՍՖՆ Հանրապետության պետապարատի իրական բարելավման և պետապարատի վորակը հասցնելու այն աստիճանին, վոր համապատասխան լինի նրա տեղի ծառայած խնդիրներին:

VII ՊԱՇՏՊԱՆ ՀԿԻ (Բ) ԿԵՆՏԿՈՄԻ ՅԵՎ ԸՆԴԲՎ. ՅԵՐԿՐ. ԿՈՄԻՏԵՑԻ ՎՃԻՌՆԵՐՆ ԻՐԱԳՈՐԾԵԼՈՒ ՀՄԵՐ.

1. ԿԵՆՏԿՈՄԻ ԴԻՐԵԿՏԻՎՈՎ ՆՇՎԱԾ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ ԻՐԱԳՈՐԾՈՒՄԸ ՊՐՈԼԵՏԱՐԻԱՏԻ ԴԱՍԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԿՐՎԻ ՀԱՐՑՆ Ե.

Ինչպես հայտնի է, յուր ժամանակին Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի ստեղծման հարցի շուրջը զարգացել է կատաղի պայքար: Պրոլետարիատի դասակարգային թշնամիները բոլոր միջոցներով արգելք էյին հանդիսանում բանվոր դասակարգի և նրա դեկավարությունը Անդրկովկասի աշխատավոր ժողովուրդների քաղաքական միությունը: Թշնամիները դիտեյին, վոր այդ միությունը պրոլետարիատի դեկտատուրայի և սոցիալիստական զարգացման շահերին է ծառայելու: Անհարազատ դասակարգային ուժերի ճնշման ներքո տատանվեցին մեր կազմակերպության նաև մի քանի անկայուն վաշտեր, վարակվելով ազգայնական տրամադրություններով («ուկրոնիզմ»):

Վրաստանի կոմունիստական կուսակցության անդամների մի մասը, մտնելով կուսակցության պատմության մեջ «ուկրոնիստների» անվան տակ, դարձավ դասակարգային թշնամու ձայնատար խողովակը, կազմակերպելով պայքար ընդդեմ Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի ստեղծման: «Ուկրոնիստների»

շարքերում հախազանցրած լուրեր եյին շրջում Վրաստանը հայացնելու մասին: Ուկլոնիզմ առաջ բերող տրամադրությունների հողի վրա հնարավոր դարձան այնպիսի փաստեր, վորպիսիք եյին՝ դեկրետ կորդոնի մասին (վրացական սահմանների փակման), վորոշումն՝ վոչ արմատական բնակիչներին Թիֆլիսից արտաքսելու մասին, բողոքներ Վրաստանում ուսուկան փողերի գործածության դեմ և այն: Ընկ. Ստալինը՝ ՄԼ կուսակցական համագումարում մերկացրեց «ուկլոնիզմի» դիրքի իսկական ազգայնական եյությունը:

Ուկլոնիստները առաջին հայացքից թվում եր, թե ասում եյին շատ հեղափոխական բաներ: Նրանք կամենում եյին ավելի մոտ լինել Միությանը, համարելով Ֆեդերացիան, վորպես ավելորդ միջնորդ Վրաստանի ու Միության միջև: Բայց գործնականում այդ «հեղափոխական պահանջը թաքցնում եր կրկնակի շովինիստական միտք. ոգտագործել յուր նազահանպիտ Բաթումը և յերկաթուղային հանգույց Թիֆլիսն ունեցող Վրաստանի արտոնյալ դրությունը նրա համար, վորպեսդի, ինչպես ասում եր ընկ. Ստալինը, դնե «փոքրիկ ուլտիմատում» Հայաստանին և Ադրբեջանին (ՄԼ համագումարի սղագրությունները, եջ 448):

Անկասկած և միանգամայն, վոր ներկայումս ել, յերբ Անդրկովկասյան ֆեդերացիան թեակոխում և յուր զարգացման հաջորդ շրջանը՝ տնտեսական միության շրջանը, ՀԿԿ (բ) Կենտկոմի և Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի վճիռների իրագործման շուրջը կզարգանա կատաղի դասակարգային պայքար:

Բանվոր դասակարգին թշնամի սոցիալական խմբերը կփորձեն կասեցնել այդ վճիռների իրականացումը, ոգտագործել այդպիսիք՝ հակախորհրդային ագիտացիայի նպատակով:

Կուլակային-նեպմանական տարրերը գյուղում և քաղաքում, ավատական-կալվածատիրական դասակարգերի մնացորդները, հողեւորականությունը, ազգայնականորեն տրամադրված բուրժուական և մանր-բուրժուական ինտելլիգենցիայի խմբակները, վորոնք դեռ մարսված չեն պրոլետարական հեղափոխության կողմից, նախկին ցարական չինովնիկները, բյուրոկրատները և ընդհանրապես մեզ թշնամի բոլոր տարրերը, վորոնք թափանցել են պետական ու տնտեսական ապարատի մեջ, զաղտնի ու բացահայտ վնասարարները, մենշևիկները, տրոցկիստները, մուսավաթականները, դաշնակները, իթթիհատականները և այլն—Կոմմունիստական կուսակցությանը և խորհրդային իշխանությանը այդ բոլոր թշնամի տարրերը կուժեղացնեն իրենց վնասակար աշխատանքը: Նրանք կփորձեն նույնպես յուրաքանչյուր ամենափոքր սխալը, վոր արվում և նոր վորոշումների իրագործման միջոցին, ոգտագործել ընդդեմ կուսակցության՝ խափանելու համար սոցիալիստական շինարարությունը Անդրկովկ. ֆեդերացիայի հանրապետություններում:

Անդրկովկասի յուրաքանչյուր կուսակցական կազմակերպություն, կուսակցության յուրաքանչյուր անդամ պարտավոր և, առաջին, նախատեսել այդ բոլոր դժվարությունները և, յերկրորդ, կարողանալ պայքարել դրանց դեմ:

2. Ի՞նչ ԴՐՈՇԱԿՆԵՐԻ ՏԱԿ Ե ՀԱՆԴԵՍ ԳԱԼՈՒ ԴԱՍԱ-
ԿԱՐԳԱՅԻՆ ԹՇՆԱՄԻՆ.

Պայքարն ընդդեմ Կենտկոմի և Անդրկ. Յերկրա-
յին Կոմիտեյի վորոշումների՝ ամենից առաջ կարտա-
հայտվի այդ վճիռների իրականացմանը բացահայտ
կամ ծածուկ ընդդիմադրություն ձևով: Այն տարրերը,
վորոնց սրտովը Հե Անդրկովկասյան Փեղերացիայի
հետագա սոցիալիստական զարգացումն ու ամրապըն-
դումը, համախմբում են իրենց բոլոր ուժերը նրա հա-
մար, վորպեսզի այսպես թե այնպես կասեցնեն Կենտ-
կոմի դերեկտիվի կերպումը կյանքի մեջ: Անդրկով-
կասի կուսակցական կազմակերպությունները պետք է
նախորոք պատրաստվեն, վորպեսզի յուր ժամանակին
կոտրեն խորհրդային և տնտեսական ապարատի վորոշ
ողակները՝ ինչպես անշարժությունը, անտարբերու-
թյունը և պահպանողականությունը, այնպես ել ա-
պարատի առանձին աշխատողների կողմից հայտա-
բերված ուղղակի ընդդիմադրությունը և ուղղակի սո-
բոտաժը:

Մեզ թշնամի տարրերը սերմանելու յեն պրո-
վակացիոն լուրեր, ստելու յեն, ստեղծելու յեն համա-
պատասխան «հասարակական կարծիք» — առաջնորդում
տիրող դասակարգերի բեկորների և նրանց (այդ դա-
սակարգերի) ինտելիգենցիայի կարծիքը, — բացահայտ
սաքոտաժի յեն յենթարկելու այդ վճիռների իրականա-
ցումը, կամ ել, ընդհակառակը, իրականացնել այդ
վճիռներն այնպիսի խեղաթյուր ու աղճատված ձևով,
վորպեսզի վարկաբեկեն այդ վճիռները լայն մասսա-
ների աչքում:

Թշնամի տարրերը փորձում են նաև ազդել մեր
կուսակցությունից առանձին անդամների վրա, խաղալ
ուկլոնիզմի ապրումները վրա, դրսևորել ազգայնական
տրամադրությունների բեցիդիվը (կրկնությունը) ինչ-
պես կուսակցության ներսում, այնպես ել լայն բան-
վորական և գյուղացիական մասսաների մեջ:

«ՀԿԿ (բ) Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի պլենումը
մատնանշում է, թե Կենտկոմի վճիռների իրագործու-
մը, անկասկած, կհանգիպի դժվարությունների և դի-
մադրության ինչպես վելիկոդերժավ, այնպես ել տե-
ղական նացիոնալիզմի կողմից: Կենտկոմի բանաձևը
կիրադրեժվի միայն այն դեպքում, յեթե Անդրկովկա-
սում աշխատող յուրաքանչյուր կուսակցական կադ-
մակերպություն, յուրաքանչյուր կոմմունիստ ալտիվ
մասնակցություն ցույց տա այդ վճիռներն իրագոր-
ծելում և վճռական պայքար մղել: Անդրկովկասյան
Փեղերացիայի տնտեսական ամրապնդման վերաբեր-
մամբ կիրառվող միջոցների ազգայնական լուսաբա-
նությունից ամենաանհաշան փորձերի դեմ, անխնա ար-
մատախիլ անելով ինչպես վելիկոդերժավ, այնպես ել
տեղական նացիոնալիզմը» [ՀԿԿ (բ) Անդրկ. Յերկր.
Կոմիտեյի բանաձևից]:

3. ՊԱՅՔԱՐ ՎԵԼԻԿՈՂԵՐԺԱՎ ՈՒ ՏՆՂԱԿԱՆ ՇՈՎԻ-
ՆԻԶՄԻ ԴԵՄ.

Առաջին հերթին հանդես կգան տնտեսական և
խորհրդային ապարատների մեջ նստած ուս պելիկո-
դերժավ շովինիզմի տարրերը: Նրանք փորձում են
խնդիրն այնպես ներկայացնել, վոր Անդրկ. ԺՏԳԽ-ի,
Անդրկ. պետպլանի, Անդրկ. Կենտ.-վիճ.-վարի ամրա-

պընդման, Անդրկ. Հողժողովոմ ստեղծելու գծի վերաբերմամբ գործադրվող միջոցառումները, ճիշտ այնպես, ինչպես նաև ազգային շրջանների ու հանրապետությունների առանձին ժողովմատների միացման և Կենտգործկոմիների ու ժողովմիտրոնների միաձուլման բնագավառում գործադրվող միջոցառումները, նշանակում են հրաժարումն խորհրդային իշխանություն ազգային քաղաքականության սկզբունքներից և վերադարձ դեպի «միացյալ անբաժան Ռուսաստանի» հին վերլիկոզերժավ քաղաքականությունը: ՀԿԿ (բ) Կենտկոմի ղեկեկտիվի իրենց վերլիկոզերժավ-ազգայնական մեկնաբանությունը այդ տարերը կիրթծեն քարշտալ ու մտցնել կյանքի մեջ: Նրանք ամեն կերպ կանտեսեն ու կխափանեն Կենտկոմի ու Անդրկ. Յերկրային Կոմիտեյի մատնանշումը այն մասին, թե՛ «յերկրային կազմակերպությունների ղեկավար դերի բարձրացումը... պետք է տեղի ունենա ազգային հանրապետությունների լայն ինքնագործունեյության և տնտեսական նախաձեռնության զարգացման հիման վրա՝ ամենալայն մասսաների սոցիալիստական շինարարության մեջ ներգրավելու հետ մեկ տեղ, ապահովելով տնտեսական ու կոոպերատիվ կազմակերպությունների աշխատանքը մասսաների համար՝ հասկանալի մայրենի լեզվով՝ ազգային հանրապետություններում, շրջաններում և ռայոններում»: [ՀԿԿ (բ) Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի բանաձևից]:

Վերլիկոզերժավ շովինիզմի հետ միասին, անկասկած, կուժեղացնե իր աշխատանքը նաև տեղական նացիոնալիզմը յուր բոլոր ձևերովն ու տեսակներովը:

Կանչվւտոցներ՝ ազգային հանրապետությունների իրավունքների տնտեսական, կուլտուրական և քաղաքական ճգմումի մասին, ԱՍՖՆՀ ուրիշ ժողովուրդների կողմից մի այլ ժողովրդի տնտեսական հարստությունների հանցավոր շահագործման մասին, հանրապետությունները միության պետական ապարատի իրավագուրկ պտուտակը դարձնելու մասին, Անդրկովկասյան առանձին ժողովուրդներին միմիանց դեմ և նրանց բոլորովին ՌՍՖՆՀ հանրապետության դեմ գրգռելու, ինչպես նաև յերկրային որգանների ղեկավարությունը թուլացնելու փորձեր, — այդպիսին է այն գաղափարախոսական «պլատֆորման», վորով հանդես կգա տեղական շովինիզմը: Յուրաքանչյուր բյուջետային հարց, վորը կապված է այս կամ այն գումարների բաժանման հետ, այս կամ այն անդրկովկասյան կուլտուրական հիմնարկության (Բարձր կրթական հաստատության, տեխնիկումի) կազմակերպման յուրաքանչյուր փաստ ոգտագործվելու յ տեղական շովինիզմի կողմից՝ պրոլետարիատի գասակարգային պայքարը մթագնելու համար, սոցիալիստական շինարարությանը վնաս պատճառելու և ԱՍՖՆՀ հանրապետության հիմքերը քայքայելու համար, բանվորների և գյուղացիների յետամնաց խավերին ազգայնական գաղափարախոսությամբ վարակելու համար:

Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությունների նպատակը պետք է լինի այն, վոր՝ ինչպես վերլիկոզերժավ, այնպես ել տեղական շովինիստների՝ Կենտկոմի ղեկեկտիվի ազգայնական լուսաբանության փորձերին հակադրեն մեր կուսակցության

բուշեկյան պարզորոշ գիծը: Անխնա արմատախիլ անելով ամենափոքր ազգայնական խեղաթյուրումները, վորոնք կարող են առաջ գալ ԱՍՖԽ Հանրապետության տնտեսական և խորհրդային կառուցվածքի վերակազմության պրոցեսում, Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությունները պետք է անդադար պարզաբանեն բանվորների և գյուղացիների լայն մասնաաններին, թե անդրկովկասյան տնտեսական, խորհրդային, պրոֆեսսիոնալ կազմակերպությունների դերի բարձրացումը տեղի յե ունենում միմիայն հոգուտ ազգային հանրապետությունների տնտեսական և կուլտուրական հետագա բարձրացման, հոգուտ Անդրկովկասի արմատական սոցիալիստական վերակազմության, հոգուտ սոցիալիզմի հաղթական շինարարության ԱՍՖԽ Հանրապետության մեջ:

VIII. ՀԿԿ (Բ) ԿԵՆՏԿՈՄԻ ՅԵՎ ԱՆԴՐԿ. ՅԵՐԿՐԸՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵՑԻ ՎՃԻՌՆԵՐԻ ԻՐԱԳՈՐԺՄԱՆ ԳՆՏՄԱՆՆԵՐԸ.

Կենտկոմի և Անդրկովկասյան Յերկրային Կոմիտեյի վճիռների իրադրծումը հնարավոր է՝ բոլոր կուսակցական, խորհրդային, պրոֆեսսիոնալ, կոմյուրիսական, կոոպերատիվ, հասարակական կազմակերպությունների աշխատանքի մեջ արմատական բեկումն տալ բերելու դեպքում միայն: Յուրաքանչյուր կազմակերպություն Կենտկոմի և Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի վճիռներից պետք է անի համապատասխան յեզրակացություններ և կարգավորե յուր աշխատանքն այնպես, վոր Անդրկովկասի ժողովրդական տնտեսությունից սոցիալիստական վերակառուցման հարցերը գրավեն առաջին տեղը: ԱՍՖԽ Հանրապետության նոր խնդիրները զարգացման նոր շրջանում՝ պետք է լուսաբանվեն յուրաքանչյուր կուսակցականի և կոմյուրիսի, յուրաքանչյուր բանվորի և գյուղացու: Այդ հարցերի լուծման համար անհրաժեշտ է զրավել ամենալայն բանվորական և չքավոր-միջակ մասսաներին: Անհրաժեշտ է ընդլայնել մասսաների նախաձեռնությունը, կազմակերպել նրանց աշխատանքի ենտուղիադմը:

Անհրաժեշտ է մասսաների տնտեսական և կուլտուրական արշավանքը:

Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությունները պետք է յուր ժամանակին և անխնա կերպով արմատախիլ անեն ինքնաքննադատության ճշման ամենամանշան փորձերը:

Ինքնաքննադատությունը գործնականում պետք է դառնա մասսաների ակտիվության համախմբման հզոր զենքը սոցիալիստական շինարարության մեջ, բյուրոկրատիզմի խոցերի, դասակարգային դժի խեղաթյուրումների դեմ մղվող պայքարի մեջ նրանց ներգրավելու զենքը: Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությունները Բագլի, Աջարիայի, Աբխազիայի դասերից պետք է հանեն բոլոր անհրաժեշտ յեզրակացությունները: Ինքնաքննադատության համար մղվող պայքարի հետ մեկտեղ՝ անհրաժեշտ է պայքարել նաև ինքնաքննադատության այլանդակումի և խեղաթյուրման փաստերի դեմ, հակակուսակցական և հակախորհրդային նպատակներով ինքնաքննադատությունն ոգտագործելու փորձերի դեմ: Անհրաժեշտ է դարգացնել համառ պայքար հիվանդագին յերևույթների անտեղի մանրամասնություններով տարածելու դեմ, աշխատանքի անխտիր վարկաբեկման, սենսացիայի, աղմուկի և ռեկլամի դեմ, մանր-մունր բաների և անհատական կյանքի մեջ մտնելու և փորժերելու դեմ, ինքնաքննադատությունը դարձնելով՝ հիվանդագին յերևույթներն ու սխալները նախազգուշացնելու և յուր ժամանակին ուղղելու մեթոդ:

Խնդիրների բարդությունը և Կենտկոմի դերեկտիվի իրացման միջոցին նշանակալից դժվարությունների անխուսափելիությունը՝ բազմացելով Անդրկովկասի դասակարգային կատաղի կռվի պայմաններում,

կուլակային-կապիտալիստական տարրերի ու մանրբուրժուական տարրերի ճնշման և ազգայնական խռմբերի գործունեությունից աշխուժացման պայմաններում — անխուսափելիորեն առաջ կբերե Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպություններում գտնվող առանձին անկաշուն ընկերներին մոտ՝ լինեն դրանք բացահայտ՝ ոպպորտունիստական, կամ իբր թե «ձախ» տիպի մարդիկ՝ տատանումներ և տարուբերումներ, ազգայնական տրամադրությունների կրկնություններ, խուճապի, թերահավատություն և լիկվիդատորություն յերևույթներ:

Պորապես մոլորվում է նա, ով կարծում է, թե ընկ. ընկ. Շացկինի, Կոստրովի, Ստենի («ձախեր») զղջումից հետո՝ մեկ կողմից, ընկ. ընկ. Բուխարինի, Ռեկովի և Տոմսկու՝ մյուս կողմից, բնական մահով մեռնում են թեքումները մեր կուսակցության մեջ և վերանում է նրանց դեմ մղվող պայքարը: Թեքումներ անխուսափելիորեն առաջ են գալու մեր կուսակցություն մեջ, քանի դեռ գոյություն ունի մանր բուրժուական տարրերը, քանի դեռ կապիտալիզմի արմատները պոկված չեն մեր յերկրում:

Ահա թե ինչու անխնա պայքարն ընդդեմ ամեն տեսակ թեքումների և տատանումների, պայքարը մեր կուսակցության լենինյան դժի համար, Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությունների ամրակուռ բռնկելիցան դեկավարության համար՝ կազմում է հիմնական ու կարևոր պայմանը՝ Անդրկովկասյան Ֆեդերացիայի նոր խնդիրներին վերաբերող Կենտկոմի դիրեկտիվի և Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի բանաձևի հաջող իրագործման համար:

ՀԱՎԵԼՎԱԾՆԵՐ.

ՀԿԿ (Բ) ԿՆՆՏԻՈՄԻ ԳԻՐԵԿՏԻՎԸ ՀԿԿ (Բ) ԱՆԳՐԿ. ՅԵՐԿՐ. ԿՈՄԻՏԵՏԵ
ՀՅՏԱԳԱ ԱԹԽԱՏԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ.

1. Ժողովրդական տնտեսության վերակառուցման շրջանի, արդյունաբերության զարգացման, գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման բարդ խնդիրները անհրաժեշտաբար պահանջում են Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի կուսակցական և խորհրդային որգանների ղեկավար դերի վճռական ուժեղացումը: Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի որգանները, վերոնշյալ առաջին շրջանում առավելապես խաղում էին քաղաքական դեր, ապահովում Անդրկովկասյան ազգային հանրապետությունների հաջող զարգացումը, պրոլետարիատի ղեկատուության և ազգային խաղաղության ամրապնդումը, պետք է ներկա շրջանում իրենց ջանքերը կենտրոնացնեն տնտեսական սոցիալիստական շինարարության վրա՝ ազգային հանրապետություններում, նրանց խնդուստրաիացման, գյուղատնտեսության տեխնիկական և սոցիալական վերակառուցման վրա: Դրա համար անհրաժեշտ է ամրապնդել Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի տնտեսական բազան, իրականացնել Անդրկովկասի բոլոր տնտեսական շինարարության իրական ղեկավարությունը, ամրապնդել Անդրկովկասի ԺՏԳՆ՝

նրան հանձնելու հետ միասին վերահսկիչ-գործառնական ֆունկցիաները արդյունաբերության կարեորագույն ճյուղերի և հանրապետությունների ԺՏԳՆ-ների ղեկավարության վերաբերմամբ, վերահսկել Անդրկովկասի պլանային որգանների սխեման այնպես, վոր ժողովրդական տնտեսության հիմնական ճյուղերը պլանավորվելին ԱՍՖՆ Հանրապետության Պետպլանի կողմից, համապատասխան կերպով փոխել Անդրկովկասի Կենտ-Վիճ-Վարի դերը և ստեղծել ֆեդերացիայի Հողթողկումը՝ գյուղատնտեսության վերակազմության վերաբերմամբ բոլոր հիմնական մեջոցառումների ղեկավարության համար:

Ազգային հանրապետությունների վերաբերմամբ Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի որգանների ղեկավար դերի այդ ուժեղացումը պետք է ընթանա Անդր-ֆեդերացիայի մեջ մտնող բոլոր ազգային հանրապետությունների լայն ինքնագործունեությունը և տնտեսական նախաձեռնությունը միաժամանակ ընդլայնելու հետ միասին:

2. Կենտկոմն առանձնապես ընգրծում է ազգային կոմմունիստական կուսակցությունների կենտկոմների՝ Անդրկ. Յերկրային Կոմիտեի կողմից տարվող ղեկավարության բարելավման անհրաժեշտությունն այնպես, վոր վոչ մի դեպքում թույլ չտրվի ֆեդերալիզմի սկզբունքի փոխադրությունը կուսակցական կազմակերպությունների աշխատանքի պրաքտիկայի մեջ: Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեն յուր ղեկավարությունը պետք է ապահովի՝ ինչպես կյանքի մեջ կիրառելու վերոհիշյալ դիրեկտիվները Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի տնտեսական դերի զորեղացման վերաբերմամբ,

այնպես ել ինքնաքննադատության հետագա զարգացումը, նոր կադրերի առաջընթացումը և կապի ուժեղացումը մասսաների հետ: Մասնավորապես, Կենտկոմն առաջարկում է ամրապնդել Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի բոլոր որգանները մի շարք խոշոր աշխատողներով, տեղափոխելով դրանց՝ առանձին հանրապետությունների ղեկավար աշխատանքից Անդրկովկասյան ֆեդերացիայում տարվող ղեկավար աշխատանքի մեջ, միաժամանակ առաջ քաշելով նրանց տեղ նոր աշխատողներ՝ առանձնապես առաջավոր բանվորներից և գյուղացիներից:

3. Կենտկոմը հանձնարարում է ձեռք առնել մի շարք միջոցներ՝ Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի պետական և կուսակցական ապարատի կանոնավորման ու եժանացման վերաբերմամբ, վերակազմակերպել կառավարչության որգանները ինքնավար շրջաններում և հանրապետություններում, մշակել՝ շրջաններում և հանրապետություններում ժողկոմիստրոնների ու Կենտ-Գործ-Կոմիտեների մեկ ընդհանուր որգանի մեջ միացնելու և մի շարք ժողկոմատների միացման հնարավորության հարցը:

ՀԿԿ (Բ) ԱՆԴՐԿ. ՅԵՐԿՐ. ԿՈՄԻՏԵՑԻ ՊԼԵՆՈՒՄԻ ԲԱՆԵՑԵՎԸ ՀԿԿ (Բ) ԿԵՆՏԿՈՄԻ ԴԻՐԵԿՏԻՎԻ ՄԵՍԻՆ ՅԵՂԱԾ ԶԵԿՈՒՑՄԱՆ ՄՈԹԻՎ.

Լսելով «Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի հետագա աշխատանքին վերաբերող ՀԿԿ (Բ) Կենտկոմի դիրեկտիվը», ՀԿԿ (Բ) Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի պլենումը ՀԿԿ (Բ) Կենտկոմի վճիռներն ամբողջապես գտնում է ԱՍՖՈՆ Հանրապետության սոցիալիստական շինարարության հերթական խնդիրներին պատասխանող, վորոնք լիովին արտահայտում են Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությունների կարծիքը, և ընդունում է այդ վճիռներն անշեղ ղեկավարության համար:

Անդրկովկասի ժողովրդական տնտեսության սոցիալիստական վերակառուցման վիթխարի խնդիրներն առաջին տեղը դնում են՝ ֆեդերացիայի տնտեսական նշանակությունը, Անդրկովկասյան հանրապետությունների տնտեսական զարգացման շահերի միասնությունը, շահերի, վորոնք ներկայացնում են մի տնտեսական ու քաղաքական ամբողջություն, և պահանջում են, դրա համեմատ ել, ԱՍՖՈՆ Հանրապետության բոլոր տնտեսական, կուսակցական և խորհրդային կազմակերպությունների աշխատանքի արմատական վերափոխություն:

ՀԿԿ (Բ) Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի պլենումը հանձնարարում է Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի պրեզիդիումին մշակել կոնկրետ միջոցառումներ՝ ՀԿԿ (Բ) Կենտկոմի բանաձևերի իրագործման վերաբերմամբ և դնել Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի մոտակա պլենումի քննությունը:

1. Խորհրդային Անդրկովկասի առջև դրված նոր տնտեսական խնդիրները, ինչպես նաև Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությունների (որինակ՝ Ադրբեջանում, Աջարատանում և այլուր) առանձին հիվանդադին յերևույթների վճռականապես վերացման խնդիրները պահանջում են Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությունների աշխատանքի վողջ սխեմի վերափոխումը: Անհրաժեշտ է վճռական պայքար ընդդեմ ֆեդերալիզմի տարրերի արտահայտություն՝ կուսակցական պրակտիկայի մեջ, ընդդեմ կուսակցական ղեկավարության հետամնացության՝ տեղական շինարարության թափից, ընդդեմ կուսակցական որգանների հապաղման և կրավորականության՝ կուսկազմակերպություններում տեղի ունեցող ամեն տեսակ հիվանդադին յերևույթներ ուղղելու մեջ:

2. ՀԿԿ (Բ) Կենտկոմի դիրեկտիվի համաձայն՝ Անդրկ. Յերկրային Կոմիտեն պարտավորեցնում է Անդրկովկասի բոլոր կուսակցական կազմակերպություններին և Անդրկովկասի բոլոր կոմմունիստներին իրենց աշխատանքի մեջ առաջին տեղը հատկացնել տնտեսական շինարարության հարցերին:

Անդրկովկասի յուրաքանչյուր կուսակցական կազմակերպության աշխատանքի վորակի հիմնական նշանաչափը պետք է հանդիսանա՝ բանվորների և

դյուղացիության չքավոր-միջակ մասսաների ներգրավումը տնտեսական սոցիալիստական շինարարության մեջ, ինչպես նաև կուսակցական ստեղծագործ ղեկավարության հաջող իրագործումը բոլոր տնտեսական սոցիալիստական շինարարության վերաբերմամբ:

3. Համաձայն Կենտկոմի բանաձևի՝ պլենումը հանձնարարում է պրեզիդիումին վերակազմակերպել Անդրկովկասյան ԺՏԳԽ-ը, մշակել՝ մի շարք պրոֆմիությունների անդրկովկասյան միություն ստեղծելուն վերաբերող հարցը, վերակազմակերպել Անդրկովկասի պլանային որգանները, փոխել Անդրկովկասի Կենտ-Վիճ-Վարի աշխատանքի սխեմը և ամփիջապես դիմել Անդրկ. Հոլփուլիոմի կազմակերպմանը:

4. Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի պլենումը հանձնարարում է Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի պրեզիդիումին մոբիլիզացիայի յկնթարկել ազգային հանրապետությունների մի շարք ղեկավար աշխատողներին՝ ողտագործելու համար յերկրային աշխատանքի մեջ «ներանց փոխարեն առաջ քաշելու հետ մեկտեղ նոր աշխատողներ, առանձնապես առաջավոր բանվորները և դյուղացիները» [ՀԿԿ (Բ) Կենտկոմի բանաձևից]:

5. Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի պլենումը հանձնարարում է Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի պրեզիդիումին, ՀԿԿ (Բ) Կենտկոմի բանաձևի հիման վրա՝ մշակել միջոցառումներ՝ խորհրդային և կուսակցական ապարատների ռացիոնալացման, պարզացման և հժանացման բնագավառում, ինչպես նաև միջոցառումներ՝ լայն չափով աշխատանքի մեջ քաշելու բանվորներ և դյուղ-

դացիներ ու հետադաշում խորհրդային ասպարառ մոտեցնելու աշխատավորների ամենալայն մասսաներին:

6. Յերկրային կազմակերպությունների ղեկավար դերի բարձրացումը, ինչպես նշված է այդ ՀԿԿ (Բ) Կենտկոմի բանաձևի մեջ, պետք է տեղի ունենա ազգային հանրապետությունների լայն ինքնագործունեության և տնտեսական նախաձեռնության զարգացման հիման վրա՝ ամենալայն մասսաների սոցիալիստական շինարարության մեջ ներգրավելու հետ մեկտեղ, ապահովելով տնտեսական ու կոոպերատիվային կազմակերպությունների աշխատանքը մասսաների համար հասկանալի մայրենի լեզվով՝ ազգային հանրապետություններում, շրջաններում և ռայոններում:

7. ՀԿԿ (Բ) Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի պլենումը մատնանշում է, թե Կենտկոմի վճիռների իրագործումը, անկասկած, կհանդիպի դժվարությունների և դիմադրության ինչպես վեկիդդերժավ, այնպես էլ տեղական նացիոնալիզմի կողմից: Կենտկոմի բանաձևը կիրադործվի միայն այն դեպքում, յեթե Անդրկովկասում աշխատող յուրաքանչյուր կազմակերպություն, յուրաքանչյուր կոմունիստ ակտիվ մասնակցություն ցույց տա այդ վճիռներն իրագործելում և վճռական պայքար մղե՝ Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի տնտեսական տմրապնդման վերաբերմամբ կիրառվող միջոցների ազգայնական լուսաբանության ամենաանըշան փորձերի դեմ, անխնա արմատախիլ անելով ինչպես վեկիդդերժավ, այնպես էլ տեղական նացիոնալիզմը:

8. ՀԿԿ (Բ) Կենտկոմի վճիռները ահագին խընդիրներ են դնում պրոլետարական մասսայական կազմակերպությունների, առանձնապես պրոֆմիությունների և կոմյերիտմիությունների վրա:

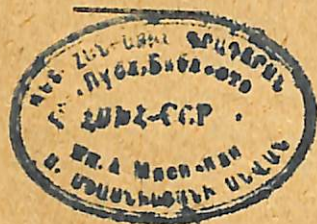
Պլենումը հանձնարարում է Անդրկովկասյան պրոֆխորհրդին և Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի ԼԿՅԵՄ-ին՝ ՀԿԿ (Բ) Կենտկոմի ղերեկտիվների և ՀԿԿ (Բ) Անդրկ. Յերկր. Կոմիտեյի պլենումի վճիռների հիման վրա՝ մշակել անհրաժեշտ միջոցառումներ պրոֆմիությունների ու կոմսոմոլի աշխատանքի բնագավառում՝ բանվորական մասսաներին, ինչպես նաև քաղաքի և դյուղի յերիտասարդությանը մոբիլիզացիայի յենթարկելու Կենտկոմի ղերեկտիվով դրված խնդիրների շուրջը:

9. Կենտկոմի բանաձևի մեջ նշված բոլոր միջոցառումների կատարումը և Անդրկովկասյան ֆեդերացիայի թեկոսումը յուր սոցիալիստական զարգացման և բարձրացման նոր ետապը, հնարավոր է միայն մասսաների նախաձեռնության լայն զարգացման և սոցիալիստական շինարարության մեջ նրանց ներգրավելու հիման վրա: Անհրաժեշտ է լայն կերպով զարգացնել սոցիալիստական մրցությունը, պայքար աշխատանքային դիսցիպլինան բարձրացնելու և անընդհատ արտադրություն իրականացնելու համար, պայքար չքավոր-միջակ լայն մասսաներին կոլլեկտիվ տնտեսության մեջ ներգրավելու համար: Անհրաժեշտ է ինքնաքննադատության հետագա անշեղ զարգացումը: Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպությունները, անխնա արմատախիլ անելով ինքնաքննադատության ճնշման ամենատանշան փորձերը, պետք է դրա հետ մեկտեղ ամեն կերպ պայքարեն ինքնաքննադատության այ-

1514

լանդսկիման ու աղճատման և հակակուտակցական նպատակով ինքնաքննադատութեան ոգտագործման փորձերի դեմ:

Անխնա պայքարելով իրենց շարքերում յեղած անտարբերութեան ու խախտիւղմի և նոր պայմանների հետեանքով առաջացած նոր խնդիրները չըմբռնելու դեմ, հաղթահարելով ամեն տեսակ թեքումներ և տատանումներ, առանձնապէս աջ թեքումն ու հաշտվողականութիւնը դիպի նա, արմատախիլ անելով նացիոնալիզմի, թերահավատութեան և լիկվիդատորութեան արամադրութիւնները, Անդրկովկասի կուսակցական կազմակերպութիւնները, հենվելով աշխատավոր մասսաների գիտակցական ակտիվութեան վրա, համախըմբվելով Անդրկովկասյան Յերկրային Կոմիտեյի շուրջը, կիրադործեն ՀԿԿ (բ) Կենտկոմի վճիռը:

2073

20 407.

122